

Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2017

Elina Paulus

Översättning: Toiminimi Pimma Åhman

Kansikuva: Neitikosken esteetön silta ja laituri. Kuva: Heikki T. Räsänen / Metsähallitus.

ISO 14001

© Metsähallitus, Vantaa 2019

ISSN-L 1235-8983

ISSN (verkkójulkaisu) 1799-5388

ISBN 978-952-295-237-0 (pdf)

Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2017

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	25.3.2019
TOIMEKSIANTAJA	Metsähallitus	HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAAARINUMERO	MH 1366/2019/07.01.01
SUOJELUALUETYYPPI/ SUOJELUOHJELMA	valtion retkeilyalue, luonnonsuojelualue		
ALUEEN NIMI	Ruunaan retkeilyalue, Ruunaan luonnonsuojelualue		
NATURA 2000 -ALUEEN NIMI JA KOODI	Ruunaa FI0700045 (SCI, SPA)		
ALUEYKSIKKÖ	Järvi-Suomen luontopalvelut		
TEKIÄ(T)	Elina Paulus		
JULKAISUN NIMI	Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2017		
TIIVISTELMÄ	<p>Ruunaan retkeilyalue ja luonnonsuojelualue sijaitsevat Pohjois-Karjalassa Lieksan kaupungin alueella. Lieksanjoen varrelle syntynyt retkeilyalue on perustettu vuonna 1987. Sen pinta-ala on 31 km², josta on vettä 6 km². Retkeilyalueen ja Venäjän rajan väliin sijoittuvan vuonna 1991 perustetun luonnonsuojelualueen pinta-ala on 73 km². Nämä alueet tarjoavat kävijöille ainutlaatuista erämaista koskiluontoa.</p> <p>Kävijätutkimuksella selvitettiin perustiedot retkeilyalueen kävijöistä. Selvitettäviä asioita olivat mm. kävijärakenne, kävijöiden harrastukset, käytön alueellinen ja ajallinen jakautuminen, kävijätyytyväisyys sekä paikallistaloudelliset vaikutukset. Lisäksi tässä tutkimuksessa selvitettiin kävijöiden kokemia terveys- ja hyvinvointivaikutuksia sekä kävijöiden liikkumismuotoa ja liikkumismatkaa Ruunaalla. Tutkimustuloksia käytetään hyväksi Ruunaan retkeilyalueen kehittämisessä.</p> <p>Vuosittain Ruunaalle tehdään lähes 80 000 käyntiä. Eniten vierailijoita käy kesäkaudella, etenkin heinäkuussa. Suurimman kävijäjoukon muodostavat 35–44-vuotiaat, joista suurin osa tulee alueelle melko läheltä, Kuopion–Joensuun alueelta. Alueen kävijöistä paikallisia on 12 % ja kotimaisia matkailijoita 81 %. Ulkomaalaisia matkailijoita osallistui tähän tutkimukseen 7 %. Matkailijoiden enemmistö viipy Ruunaalla keskimäärin kolme yötä, pääasiassa vuokramökissä.</p> <p>Ruunaalle tullaan useimmiten katsomaan koskimaisemaa retkeilyreittejä kävellen, kalastamaan, melomaan ja osallistumaan elämyksellisiin koskenlaskuihin. Ruunaa on suurimmalle osalle kävijöistä matkan tärkein kohde, ja suosituin vierailukohde alueella on Neitikoski.</p> <p>Kävijät arvostavat Ruunaalla käytännön toimivuutta, siisteyttä ja virkistäytymiseen liittyviä tekijöitä. Yleisesti ottaen tutkimuksen perusteella oltiin tyytyväisiä alueen palveluihin ja palvelurakenteisiin. Luonnonympäristö, reitit, rakenteet ja harrastusmahdollisuudet täyttivät kävijöiden odotukset, mutta myös kehittämisehdotuksia annettiin.</p> <p>Suurin osa Ruunaan retkeilyalueen kävijöistä arvioi sosiaalisen, psyykkisen ja fyysisen hyvinvointinsa lisääntyneen alueella käynnin aikana. Retkeilyalueella käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutusten rahallista arvoa kysyttäessä puolet vastaajista arvioi summan olevan yli 110 euroa.</p> <p>Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuonna 2017 noin 4,5 miljoonaa euroa ja 49 henkilötyövuotta.</p>		
AVAINSANAT	Ruunaan retkeilyalue, kävijätutkimus		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 243		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-237-0
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1799-5388		
SIVUMÄÄRÄ	64 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, Luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	25.3.2019
UPPDRAGSGIVARE	Forststyrelsen	DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	MH 1366/2019/07.01.01
TYP AV SKYDD SOMRÅDE/ SKYDDSPROGRAM	statens strövområde, naturskyddsområde		
OMRÅDETS NAMN	Ruunaa strövområde, Ruunaa naturskyddsområde		
NATURA 2000-OMRÅDETS NAMN OCH KOD	Ruunaa FI0700045 (SCI, SPA)		
REGIONENHET	Insjöfinlands Naturtjänster		
FÖRFATTARE	Elina Paulus		
PUBLIKATION	Besökarundersökning i Ruunaa strövområde 2017		
SAMMANDRAG	<p>Ruunaa strövområde och naturskyddsområde ligger i staden Lieksa i Norra Karelen. Strövområdet intill älven Lieksanjoki grundades 1987. Strövområdets areal är 31 km², varav 6 km² är vattenområdet. Naturskyddsområdet, som grundades 1991, ligger mellan ryska gränsen och strövområdet och har en areal på 73 km². I de här områdena kan besökarna njuta av en unik, ödemarksartad forsnatur.</p> <p>Med besökarundersökningen ville man klargöra de grundläggande uppgifterna om besökarna. Man utredde bl.a. besökarstrukturen, besökarnas fritidsintressen, besökens områdesvisa och tidsmässiga fördelning samt besökens effekt på den lokala ekonomin. Därtill undersökte man hurdana effekter besökarna upplevde att besöket hade på deras hälsa och välmående samt besökarnas färdväg och färdsträckor i området. Undersökningens resultat kommer att användas till att utveckla Ruunaa strövområde.</p> <p>Ruunaa har årligen nästan 80 000 besökare. Antalet besökare är störst under sommarsäsongen, speciellt i juli. Den största besökargruppen bestod av 35–44-åringar, av vilka största delen kom till området från rätt närliggande ställen i Kuopio-Joensuu-trakten. Av besökarna var 12 % lokalbor och 81 % inhemska turister. De utländska turisterna utgjorde 7 % av undersökningens deltagare. Merparten av turisterna stannade i Ruunaa i genomsnitt tre nätter, huvudsakligen i hyresstugor.</p> <p>Största delen av besökarna kom till Ruunaa för att vandra längs leder och beundra forslandskapet, paddla och delta i upplevelserik forsränning. För största delen av besökarna var Ruunaa resans viktigaste besöksmål, och det populäraste besöksmålet i området var Neitikoski.</p> <p>Besökarna uppskattar i Ruunaa att allt fungerar väl i praktiken samt områdets renhet och olika saker som har att göra med rekreation. Allmänt taget var besökarna nöjda med tjänsterna och servicestrukturerna i området. Naturmiljön, lederna, konstruktionerna och möjligheterna till olika aktiviteter uppfyllde besökarnas förväntningar, men man fick in också utvecklingsförslag.</p> <p>Merparten av besökarna i Ruunaa strövområde uppskattade att deras sociala, psykiska och fysiska välmående ökade under besöket. Hälften av svararna uppskattade att besökets effekt på deras hälsa och välmående var över 110 euro i pengar mätt.</p> <p>Ruunaa strövområdes besökares totala inkomsteffekt på området var år 2017 ca 4,5 miljoner euro och sysselsättningseffekten 49 årsverken.</p>		
NYCKELORD	Ruunaa strövområde, besökarundersökning		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie B 243		
ISSN-L	1235-8983	ISBN (PDF)	978-952-295-237-0
ISSN (ONLINE)	1799-5388		
SIDANTAL	64 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, Naturtjänster	PRIS	

Sisällys

1 JOHDANTO.....	7
2 KÄVIJÄTUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	8
2.1 Alueen kuvaus.....	8
2.2 Aineisto ja menetelmät.....	11
3 TULOKSET.....	15
3.1 Kävijärakenne	15
3.1.1 Kävijöiden perustiedot.....	15
3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot	17
3.2 Käynti Ruunaan retkeilyalueella.....	18
3.2.1 Kohteen tärkeys.....	18
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset.....	19
3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen.....	22
3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus.....	23
3.2.5 Liikkuminen alueella	26
3.2.6 Saapuminen alueelle.....	27
3.2.7 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset	29
3.2.8 Käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutukset.....	33
3.3 Kävijäytyvyisyys	34
3.3.1 Käynnin tarkoitus.....	34
3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta	36
3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen.....	39
3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät	39
3.3.5 Kävijäytyvyisyysindeksi.....	41
3.4 Vapaamuotoiset ajatukset.....	42
4 TULOSTEN TARKASTELU	43
4.1 Yhteenveto.....	43
4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin.....	44
KIITOKSET	46
LÄHTEET.....	47
LIITTEET	
Liite 1 Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimuksen 2017 otantakehikko	49
Liite 2 Aineiston keruuajataulu Ruunaan retkeilyalueella 2017	50
Liite 3 Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet.....	53
Liite 4 Vastaajien ilmoittamat asuinkunnat.....	55
Liite 5 Vapaamuotoinen palaute	57
Liite 6 Suomenkielinen kyselylomake.....	61

1 Johdanto

Ruunaan retkeilyalue ja luonnonsuojelualue Pohjois-Karjalassa, Lieksan kaupungissa tarjoavat retkeilijöille, melojille ja kalastajille sekä kaikille muillekin luonnosta nauttiville elämyksiä ja retkikokemuksia ympäri vuoden. Ainutlaatuisen alueesta ja sen luonnosta tekevät retkeilyalueen läpi virtaava Lieksanjoki ja sen kuusi vapaana kuohuvaa koskea. Lieksanjoen historiaan kuuluu vahvasti sen käyttö uittoväylänä sekä kauppa- ja kulkureittinä Suomen ja Venäjän välillä. Nykyisin alueen matkailuyrittäjät tarjoavat koskenlaskuretkiä jokea pitkin, ja freestylemelojat koettelevat taitojaan Neitikosken stopparin aallokossa. Ruunaalla elää monipuolinen kasvisto ja eläimistö, ja läheisen Itärajan erämaaseutu on monen suurpedon koti.

Ruunaan retkeilyalueelle tehdään vuosittain noin 80 000 asiakaskäyntiä. Käynnit ajoittuvat pääasiassa sulan maan aikaan. Ruunaan luontoa voi ihastella niin kanootista, kosken rannalta kalastellen, patikkapoluilta kuin vaikkapa retkeilyalueen korkeimmalla paikalla (183 mpy) sijaitsevasta Huuhkajanvaaran näkötorresta. Siikakosken ja Haapavitjan riippusillat mahdollistavat Lieksanjoen ylityksen ja tarjoavat retkeilijälle upeat koskimaisemat. Maasto on pääosin helppokulkuista sopien monenlaisille retkeilijöille, ja reittien pituus ja vaativuus vaihtelevat. Neitikosken alueen rakenteissa ja palveluissa on otettu huomioon myös esteettömyys. Ruunaalle voi tehdä päiväkäyntejä tai jäädä pitemmäksikin aikaa.

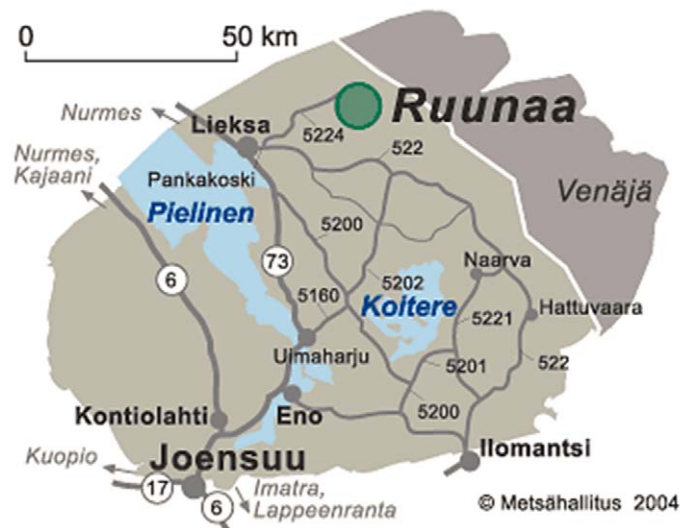
Metsähallituksen kävijätutkimus pyritään tekemään noin viiden vuoden välein. Sen avulla saadaan ajankohtaista ja tärkeää tietoa kävijöistä, kävijöiden mielipiteistä ja alueen virkistyskäytöstä. Tietoja hyödynnetään Metsähallituksen palvelujen ylläpito- ja kehitystyössä. Edelliset kävijätutkimukset Ruunaan retkeilyalueella on tehty vuonna 2000 (Eisto 2003) ja 2009 (Ahtiainen 2011). Edellisen, vuonna 2011 valmistuneen Ruunaan kävijätutkimuksen tuloksia on käytetty hyväksi Kolin–Ruunaan alueen luontomatkailusuunnitelmassa (Laukkanen 2010) ja Ruunaan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (Metsähallitus 2011).

Joensuun yliopistossa tarkastetussa Ilkka Eiston (2009) väitöskirjassa on käytetty yhtenä tapaus-tutkimuksena Ruunaan aluetta. Väitöskirjan Ruunaata käsittelevässä osassa tarkastellaan Ruunaan retkeilyalueen ja luonnonsuojelualueen alkuvaiheita ja perustamista sekä niiden kehittymistä koskisodan ja metsäkiistojen kautta myöhäisteollisen metsänkäytön elinkeinoyhteisöksi.

2 Kävijätutkimuksen toteutus

2.1 Alueen kuvaus

Pohjois-Karjalassa sijaitseva Ruunaan retkeilyalue on perustettu vuonna 1987. Retkeilyalue sijaitsee Lieksan kaupungin alueella lähellä Venäjän rajaa (kuva 1). Ruunaan lähialueella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa Lieksan kaupunkia (kuva 3). Lieksaan on kulkuyhteys Joensuu–Lieksa–Nurmes-tietä (kantatie nro 73) sekä rautateitse. Etäisyys Joensuusta on noin 120 km, Kuopiosta 215 km ja Kajaanista 200 km. Matkaa retkeilyalueelle kertyy Lieksan keskustasta noin 30 km. Retkeilyalueelle ei ole julkisia liikenneyhteyksiä, mutta alueen ja Lieksan keskustan välillä toimii kimpapakyytipalvelu.

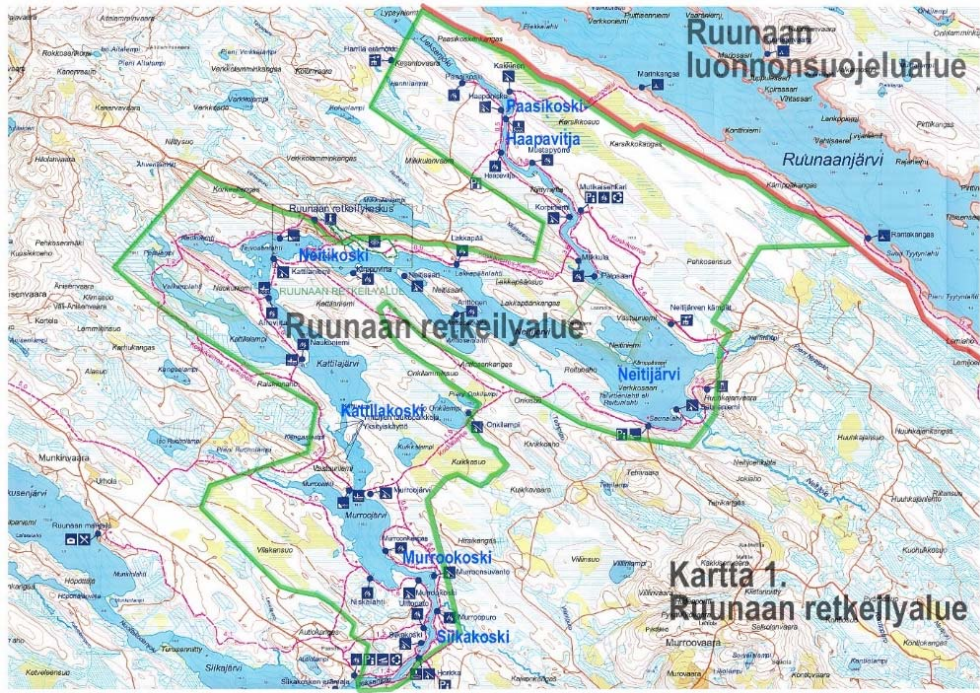

Kuva 1. Ruunaan retkeilyalueen sijainti. © Metsähallitus 2019, © Karttakeskus Lupa L5293.

Retkeilyalueen itäosan ja Venäjän rajan väliin sijoittuu Ruunaan luonnonsuojelualue. Se on perustettu retkeilyaluetta myöhemmin vuonna 1991, ja sen pinta-ala on 73 km². Osa luonnonsuojelualueesta (kuva 2) on rajavyöhykettä, jolla liikkumiseen vaaditaan rajavartioviranomaisen myöntämä vyöhykelupa. Ruunaan retkeilyalue, luonnonsuojelualue ja Ruunaanjärvi muodostavat yhdessä Ruunaan Natura 2000 -alueen, jonka kokonaispinta-ala on lähes 120 km². Sekä Ruunaan retkeilyalue että luonnonsuojelualue ovat Metsähallituksen Luontopalvelujen hoitamia ja ylläpitämiä. Retkeilyalue on tärkeä paitsi luonnonsuojelulle, myös ulkoilulle ja retkeilylle, ja alueella harjoitetaan myös tutkimustoimintaa tukevaa metsätaloutta.

Ruunaan retkeilyalue on kokonaispinta-alaltaan 31 km², josta vettä on 6 km² (kuva 2). Venäjän Karjalasta Ruunaanjärven kautta Pieliseen laskeva Lieksanjoki on retkeilyalueen keskeinen elementti. Lieksanjoessa on retkeilyalueen puolella yhteensä kuusi koskea, ja yhdessä järvien ja virtaavien vesien kanssa ne muodostavat vaihtelevan, noin 17,5 km pitkän vesistöalueen, jossa on putouskorkeutta lähes 16 metriä.

Kuva 2. Ruunaan retkeilyalue ja luonnonsuojelualue. Karttaa käytettiin avuksi kävijähaastattelussa. © Metsähallitus 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19.

Kuva 3. Ruunaan retkeilyalue ja sen lähialueeksi tätä tutkimusta varten määritelty Lieksan kaupunki (sininen rajaus). Karttaa käytettiin avuksi kävijähaastattelussa. © Metsähallitus 2019, © Karttakeskus Lupa L5293.

Retkeilyreitit, joita retkeilyalueella on yhteensä noin 57 kilometrin verran, myötäilevät osittain Lieksanjokea ja tarjoavat kulkijalle vaihtelevia maisemia. Lieksanjoki on mahdollista ylittää joko riippusiltaa pitkin Haapavitja- ja Siikakoskilla tai ylitysveneellä soutaen Airovirralla, Vastuuniemessä ja Naukuniemessä. Neitikoskella on noin kahden kilometrin pituinen Närelenki-Luontopolku, jonka varrella on muun muassa luonnosta ja alueen historiasta kertovia opastauluja. Luontopolku sopii hyvin lapsille. Osa retkeilyreiteistä kulkee samaa reittiä kuin Lieksan kaupungin ylläpitämä retkeilyalueen läpi kulkeva Karhunpolku, joka on osa maakunnallista Karjalan Kierros-reitistöä.

Patikoinnin lisäksi retkeilyalueeseen voi tutustua meloen tai veneilemällä. Kosket tarjoavat haasteita niin alan harrastajille kuin lajiin vasta tutustuville. Ruunaan kosket lukeutuvat Suomessa käytettävän kansainvälisen koskiluokituksen mukaan luokkiin I–II (helppo–vaikeahko). Paikallisten matkailuyrittäjien järjestämällä koskenlaskuretkillä koskien kuohut voi kokea koskiveneen tai kumilautan kyydissä. Osa alueen reiteistä soveltuu myös maastopyöräilyyn. Talvella Ruunaalla on hoidettuja murtomaahiihtoreittejä ja alueen ympäri kiertää noin 35 km pitkä Pohjois-Kajalan virkistysreitistöyhdistyksen ylläpitämä moottorikelkkaura.

Kalastus on yksi Ruunaan vetovoimatekijä. Ruunaan kosket ovat suosittu koskikalastuskohde. Kesällä vesistöön istutetaan lähes viikoittain pyyntikokoisia kirjolohia ja taimenia. Lisäksi Lieksanjoessa elää luonnonvaraisena taimenta ja harjusta. Pyydykseen voi käydä myös kuha, siika, säyne, hauki ja ahven.

Ruunaan retkeilykeskus Neitikoskella tarjoaa retkeilyneuvontaa ja opastuksia luonnossa sekä majoitus- ja ravitsemuspalveluja. Lisäksi sieltä voi ostaa muun muassa kalastuslupia, retkeilytarvikkeita ja karttoja.

Ruunaan retkeilyalueella on 18 tulentekopaikkaa ja 12 hirsilaavua, joissa voi majoittua lyhytaikaisesti (Metsähallitus 2019). Tilapäinen yöpyminen teltoissa on sallittua. Telttailu on mahdollista myös maksullisilla telttailupaikoilla Ruunaan retkeilykeskuksessa. Muuta majoitusta ja ohjelmapalveluja järjestävät alueella ja sen lähistöllä toimivat matkailuyrittäjät (Metsähallitus 2019).

Ruunaan alueella elää runsaslukuinen eläimistö. Siellä tavataan kaikki Suomessa esiintyvät suuret pedot, joista karhu on Ruunaalla yleisin (Oksanen & Kärkkäinen 2006). Kannat ovat viime aikoina olleet kasvussa. Luonnonsuojelualueen puolella asustelee myös harvalukuinen metsäpeurakanta. Alueen metsissä ja vesistöissä pesii monipuolinen lintulajisto.

Ruunaan retkeilyalue valittiin vuonna 2009 yleisöäänestyksessä valtakunnalliseksi Vuoden Retkikohteeksi. Vuoden Retkikohde -kilpailun tarkoituksena on tehdä Suomen retkeilykohteita tunnetummiksi ja opastaa aktiivisia luonnossa liikkujia uusille reiteille. Taulukkoon 1 on koottu tärkeimmät tiedot tutkimusalueesta. Lisätietoa Ruunaasta löytyy mm. Metsähallituksen Luontoon.fi-verkkopalvelusta (Metsähallitus 2019).

Taulukko 1. Ruunaan retkeilyaluetta kuvaavat tärkeimmät tiedot vuonna 2017.

RUUNAAN RETKEILYALUE	
Perustamisajankohta	1987 (luonnonsuojelualue vuonna 1991)
Sijainti	Pohjois-Karjala, Lieksan kaupunki
Pinta-ala	31 km ² , josta vettä 6 km ² (luonnonsuojelualue 73 km ²)
Käyntimäärä	V. 2017 noin 78 500 käyntikertaa (vain retkeilyalue)
Palvelut	<p>Metsähallituksen tarjoamat palvelut kesäaikana</p> <ul style="list-style-type: none"> – telttailupaikat – tulentekopaikat 18 kpl – hirsilaavut 12 kpl – keittokatos Neitikosken pysäköintipaikalla – savustuspöntöt – retkeilyreitit yhteensä noin 57 km – luontopolku 2,2 km – paikoitusalueet 8 kpl – Neitijärven varaumokit 3 kpl – vuokrasauna – liikuntaesteisten palvelut Neitikosken alueella – jätehuolto, ekopisteet <p>Yrittäjien tarjoamat palvelut</p> <ul style="list-style-type: none"> – ohjelmapalvelut, mm. koskenlasku – välinevuokraus: kanootit, veneet, polkupyörät, retkeily- ja kalastustarvikkeet – kahvila- ja ravintolapalvelut – majoituspalvelut, saunapalvelut, tilavuokraus – opastus ja kalastusluvat Ruunaan retkeilykeskuksessa
Käyttömuodot	Luonnonsuojelu, luonnon virkistyskäyttö, erä- ja luontomatkailu, virkistyskalastus, luonto-opetus, metsätalous
Hoito- ja käyttösuunnitelma	Laadittu vuonna 2011

2.2 Aineisto ja menetelmät

Kävijätutkimuksen aineisto kerättiin Ruunaan retkeilyalueella kesäkauden aikana 16.5.–25.8.2017. Vastauksia kerättiin viidessä eri kohteessa: Paasikosken ja Haapavitjan alueella, Neitikoskella, Murroon–Siikakosken alueella, Ruunaan retkeilykeskuksessa sekä muissa alueen matkailuyrityksissä (kuva 4). Tutkimuksessa käytettiin Metsähallituksen vakiomuotoista kävijätutkimuslomaketta, joka muokattiin Ruunaan retkeilyaluetta varten sopivaksi (liite 6). Vakiolomaketta ja -menetelmiä käytettäessä tutkimus on vertailukelpoinen Metsähallituksen muiden vastaavien tutkimusten kanssa (Kajala ym. 2009). Kyselylomakkeita oli tarjolla suomeksi ja englanniksi.

Aineiston tavoitemäärä oli 410 vastauslomaketta, mikä arvioitiin sopivaksi otokseksi aikaisempien tutkimusten ja alueen kesäaikaisen käyntimäärän perusteella. Keruuajataulu laadittiin olettaen, että kunakin keruupäivänä saataisiin keskimäärin 5–11 vastausta haastattelukohteesta riippuen. Keruupäivät sijoitettiin keruukaudeksi arpomalla, ja aineistoa kerättiin eri viikonpäivinä ja eri ajankohtina sekä aamu- että iltapäivisin. Matkailuyritysten kanssa sovittiin niiden aikatauluun sopivimmat päivät asiakkaiden haastatteluun. Lisäksi kyselylomakkeita kerättiin jatkuvalla otannalla muutamissa kyselypisteissä, joissa ei ollut haastattelijaa paikalla. Näissä paikoissa oli esillä

tutkimuksen esittelyteksti, ohjeet osallistumiseen sekä tarvittavat välineet lomakkeen täyttämiseen. Ruunaan retkeilykeskuksella lomakkeita oli tarjolla keskuksen ravintolassa, jossa kävijä sai täyttää kyselylomakkeen itsenäisesti, kun hänellä oli siihen aikaa. Täytetty lomake palautettiin retkeilykeskuksen henkilökunnalle. Kyselylomakkeita oli jonkin verran tarjolla myös Ruunaan tuvalla, joka oli hyvä tukikohta muun muassa koskenlaskijoiden ja alueelle saapuvien tavoittamiseen. Lisäksi Haapavitjan kahdella laavulla (Haapavitja ja Kakkinen) oli tarjolla lomakkeita heinä- ja elokuun ajan.

Ennen tutkimuksen alkua päätettiin, että tarvittaessa keruupäivien suhteen voidaan olla joustavia. Yksi keruupäivä siirrettiin huonon sään takia toiselle päivälle ja yksi peruuntui haastattelijan sairastumisen takia. Aineistonkeruuta oltiin valmiita jatkamaan syyskuun puoliväliin asti, mutta koska lomakkeita oli kertynyt elokuuhun mennessä jo yli tavoitemäärän, katsottiin että keruupäivien jatkaminen syyskuulle ei ollut tarpeen. Raportin lopussa liitteestä 1 löytyy tutkimuksen otantakehikko ja liitteestä 2 toteutunut aineiston keruuaikataulu.

Keruupäivinä haastattelija liikkui keruukohteissa vapaasti tarjoamassa kyselylomaketta täytettäväksi. Haastattelijan liikkuminen paikasta toiseen keruukohteessa sopi hyvin Ruunaan retkeilyalueen maastoon. Silloin saatiin tavoitettua esimerkiksi laajoilta Haapavitjan ja Murroon–Siikakosken alueilta kalastajia ja retkeilijöitä eri laavuilta sekä eri paikoista kosken rannoilta. Neitikoskella haastattelija viipyi pidemmän aikaa yhdessä paikassa, esimerkiksi kosken rannalle rakennetulla katselutasanteella, jossa kävi paljon kävijöitä pitkin päivää. Kävijät suhtautuivat tutkimukseen useimmiten myönteisesti ja olivat suopeita osallistumaan siihen. Yleisimmät kieltäytymisen syyt olivat halu keskittyä kalastamiseen, lomakkeen liiallinen pituus tai se, että seurueen muut jäsenet olivat jo oikeissa osallistua tutkimukseen. Jotkut kalastajat olivat ilahtuneita tutkimuksesta ja kehuivat, että oli hyvä, että tällaisia kyselyitä järjestettiin. Monella kävijällä oli mielessään kehittämisideoita retkeilyalueelle. Jokaiselta keruupäivältä pidettiin keruupäiväkirjaa. Siihen kirjattiin sääolot, keruun kesto, kerättyjen lomakkeiden lukumäärä, keruupaikka sekä muita huomioitavia asioita, kuten kävijöiden kommentteja.

Otokseen pyrittiin poimimaan 15 vuotta täyttäneitä henkilöitä tapaamisjärjestyksessä sitä mukaa, kun haastattelija vapautui edellisestä haastateltavasta. Valtaosa vastaajista täytti kyselylomakkeen itse haastattelupaikalla, mutta muutamaa vastaajaa haastattelija avusti täyttämällä lomakkeen haastateltavan puolesta tämän vastausten mukaisesti (taulukko 2). Haastattelija opasti tarvittaessa kaikkia kävijöitä lomakkeen täyttämässä, ja täyttöohjeet löytyivät myös lomakkeen alusta. Lomake annettiin myös joillekin kävijöille mukaan myöhemmin täytettäväksi ja palautettavaksi postitse palautuskuoressa Metsähallituksen Lieksan toimistoon.

Tutkimusalueiden sijainnin hahmottamisen apuna oli kirjoitusalueistoissa mukana kaksi karttaa. Toisessa oli kuvattuna retkeilyalue (kuva 2) ja toisessa retkeilyalueen lähialue (kuva 3). Myös lukulaseja oli saatavilla. Tutkimukseen osallistuneet saivat palkinnoksi Metsähallituksen tuubihuivin, mikä oli tutkimukseen vastanneille iloinen yllätys.

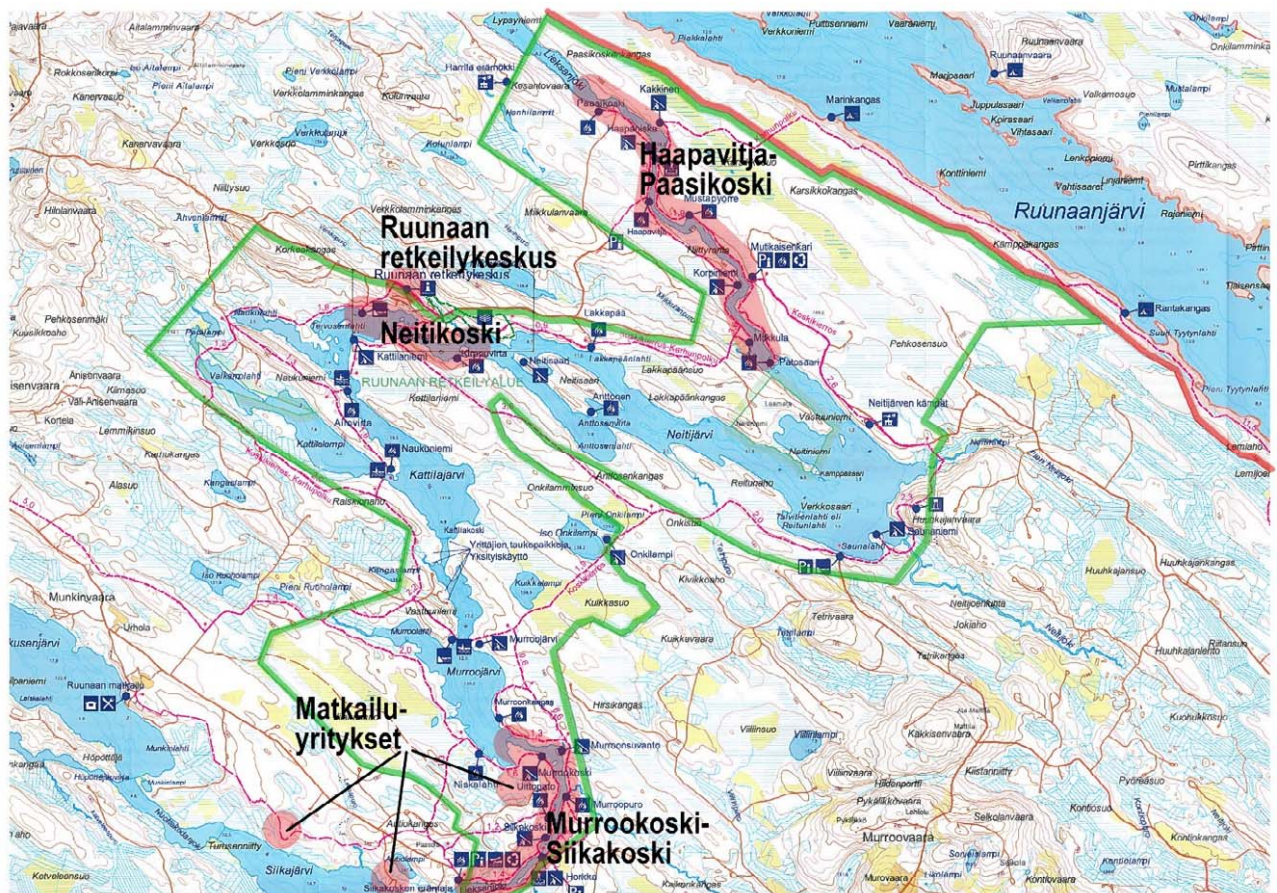
Vastauksia kertyi keruukauden aikana yhteensä 444 kappaletta. Jokaisesta keruukohteesta saatiin lähes tavoitteen mukainen määrä vastauksia (otantakehikko liite 1). Eniten lomakkeita kertyi Neitikoskelta, Murro- ja Siikakoskelta sekä Ruunaan retkeilykeskukselta (taulukko 3). Näiden paikkojen vastausmäärät olivat melko tasaisia toisiinsa nähden.

Taulukko 2. Vastausten jakautuminen vastaustavoittain Ruunaan retkeilyalueella 2017.

Vastaustapa	Kpl	%
Paperilomake haastattelupaikalla asiakkaan täyttämänä	282	64
Paperilomake haastattelupaikalla haastattelijan täyttämänä	4	1
Paperilomake postitse	6	1
Paperilomake kyselypisteessä, jossa ei haastattelijaa (esim. postilaatikko tai autiotupa)	152	34
Yhteensä	444	100

Taulukko 3. Vastausten jakautuminen haastattelupaikoittain Ruunaan retkeilyalueella 2017.

Haastattelupaikka	Kpl	%
Paasikoski–Haapavitja	28	6
Neitikoski	124	28
Murrookoski–Siikakoski	121	27
Ruunaan retkeilykeskus	115	26
Yritykset	56	13
Yhteensä	444	100

Kuva 4. Haastattelupaikat Ruunaan retkeilyalueella 2017.

Kyselylomakkeen (liite 6) täyttämässä ilmeni maastossa joitakin haasteita:

- Moni ei vastannut kohtaan 9b, jossa kysyttiin kaikkein tärkeintä aktiviteettia Ruunaalla. Kohtaa ei ole joko huomattu sivun alalaidassa tai vastaajat eivät ehkä ole osanneet päättää, mikä aktiviteeteista olisi kaikkein tärkein.
- Kysymys 10a (arvio palveluiden ja rakenteiden laadusta) koettiin joskus työlääksi ja siihen ei välttämättä vastattu ajatuksella tai siihen jätettiin osittain vastaamatta.
- Osa oli jättänyt vastaamatta myös kysymykseen 13, jossa kysytään rahan käyttöä, vaikka vastaajat olivat esimerkiksi kertoneet yöpyneensä vuokramökissä Ruunaalla, ja näin selvästi käyttäneet rahaa alueella (kysymys 3). Osa vastaajista on voinut kokea kohdan täyttämisen työlääksi, osa kertoi maastossa, ettei halua ajatella raha-asioita lomallaan.
- Kysymykseen 18, jossa kysyttiin kävijän kulkemaa matkaa Ruunaalla, oli osa vastannut Muuten, miten? -kohtaan kävelyn; he eivät olleet mieltäneet termiä patikointi oikeaksi määritelmäksi. Nämä kävelykilometrit kuitenkin laskettiin mukaan patikoinnin kilometrimääriin.

Kyselylomakkeiden tiedot tallennettiin Metsähallituksen asiakasseurantatietojen hallintaan käytettävään ASTA-tietojärjestelmään. Aineiston analysoinnin tilastollisina menetelminä käytettiin suorien jakaumien tarkastelua ja kuvailevia tunnuslukuja (keskiarvo, keskihajonta, moodi, mediaani ja prosenttipisteet):

- Moodi on tyyppiarvo, joka kuvaa aineiston yleisintä arvoa.
- Mediaani ilmaisee muuttujan keskimmäisen arvon jakaen havaintoaineiston kahteen yhtä suureen osaan.
- 25 %:n prosenttipiste ilmaisee sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu neljäsosa havaintoaineistosta, ja 75 %:n prosenttipiste sen muuttujan arvon, jonka alle sijoittuu kolme neljäsosaa havainnoista.

Kävijöiden rahankäytön paikallistaloudellisten vaikutusten laskemiseen käytettiin Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen (2009) kehittämää laskentamallia, joka on osa Metsähallituksen ASTA-tietojärjestelmää. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskemisessa käytetään ASTAan tallennettuja tietoja kävijöistä ja heidän rahankäytöstään sekä alueen vuotuista käyntimäärää. Laskentaa varten suojelu- ja retkeilyalueet on jaettu neljään luokkaan lähialueen asukastiheyden perusteella. Ruunaan retkeilyalue kuuluu tässä tarkastelussa luokkaan maaseutu. Kullekin luokalle on laskettu keskimääräiset välittömien vaikutusten kertautumista kuvaavat kertoimet sekä työllisyysuhdeluvut. Apuna on käytetty Tilastokeskuksen maakunnallisista panos-tuotostaulukoista johdettuja paikallisia panos-tuotostaulukoita. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskennassa käytettävät kertoimet päivitettiin vuonna 2014 vastaamaan nykytilannetta (Vatanen & Kajaala 2015).

3 Tulokset

3.1 Kävijärakenne

3.1.1 Kävijöiden perustiedot

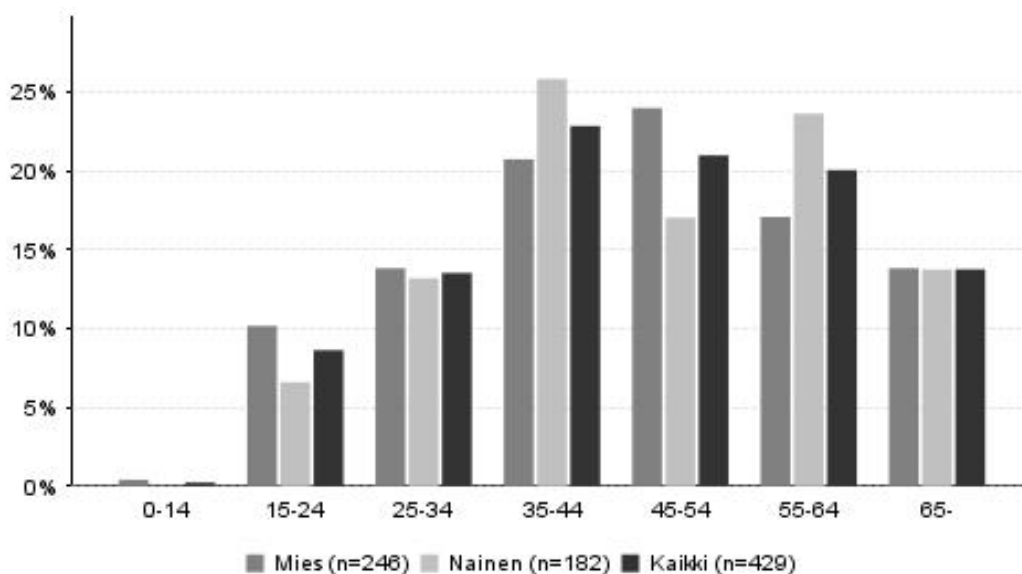
Kävijätutkimukseen vastanneista 57 % oli miehiä ja 43 % naisia (taulukko 4). Vastanneiden miesten keski-ikä oli noin 46 vuotta ja naisten noin 47 vuotta (taulukko 5). Miehistä iäkkäin oli 82-vuotias ja naisista 87-vuotias. Suurin kävijäryhmä oli naisissa 35–44-vuotiaat ja miehissä 45–54-vuotiaat (kuva 5). Tutkimusaineistosta on nähtävissä, että yritysten ja retkeilykeskuksen kautta saatiin mukaan vastaamaan etenkin nuoria aikuisia eli 1980- ja 1990-luvuilla syntyneitä kävijöitä.

Taulukko 4. Vastausten jakautuminen sukupuolen mukaan Ruunaan retkeilyalueella.

Sukupuoli	Kpl	%
Mies	253	57
Nainen	188	43
Yhteensä	441	100

Taulukko 5. Vastaajien ikää kuvaavia tunnuslukuja sukupuolen mukaan. Vastanneiden lukumäärä (n) oli 429.

Ikä	Mies	Nainen	Kaikki
Keski-ikä	46,48	47,24	46,80
län keskihajonta	15,36	15,18	15,27
Minimi-ikä	14	16	14
Maksimi-ikä	82	87	87
Moodi	53	39	39
Mediaani	47	47	47

Kuva 5. Vastanneiden ikäjakauma sukupuolen mukaan.

Vastanneista 55 % oli ammattikoulun tai opistotasoinen tutkinnon suorittaneita ja 34 %:lla oli alempi tai ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto. 11 % oli ilmoittanut, ettei ei ole suorittanut lainkaan ammatillista tutkintoa (taulukko 6).

Kotimaisia matkailijoita oli vastanneista 81 % ja paikallisia asukkaita eli Lieksassa asuvia 12 % (taulukko 7). Eniten kotimaisia matkailijoita Ruunaan retkeilyalueelle tuli lähialueen ulkopuolelta Joensuusta (12 %), Kuopiosta (7 %) ja Helsingistä (7 %). Kävijöitä tuli myös Kontiolahdelta, lismesta ja Lahdesta ja jonkun verran saavuttiin myös Lappeenrannasta, Espoosta ja Tampereelta. Muiden kävijöiden kotikunnat jakautuivat melko tasaisesti ympäri itäistä ja eteläistä Suomea. Vähiten kävijöitä saapui Pohjois-Suomesta ja länsirannikolta. Vastanneiden kotikunnat löytyvät tutkimuksen lopusta liitteestä 4. Ulkomaisia matkailijoita oli 7 % vastanneista, ja he tulivat kymmenestä eri maasta. Eniten vastaajia oli Venäjältä ja Taiwanista, josta kotoisin olevan opiskelijaryhmän haastatteliija kohtasi Ruunaalla (taulukko 8).

Taulukko 6. Vastanneiden ammatillinen koulutus.

Ammatillinen koulutus	Mies		Nainen		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ammattikoulu	99	39	43	24	142	33
Opistotasoinen tutkinto	44	18	51	28	95	22
Alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	40	16	31	17	71	16
Ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto	40	16	37	20	77	18
Ei ammatillista tutkintoa	27	11	21	11	48	11
Yhteensä	250	100	183	100	433	100

Taulukko 7. Vastanneiden luokittelu asuinkunnan ja kotimaan perusteella.

Kävijätyyppi	Kpl	%
Paikallinen asukas	53	12
Kotimainen matkailija	358	81
Ulkomainen matkailija	29	7
Yhteensä	440	100

Taulukko 8. Vastanneiden kotimaa.

Kotimaa	Kpl	%
Suomi	415	93
Venäjä	5	1
Taiwan	5	1
Saksa	4	1
Belgia	3	1
Sveitsi	3	1
Yhdistynyt kuningaskunta	3	1
Alankomaat	3	1
Yhdysvallat	1	0
Australia	1	0
Malta	1	0
Yhteensä	444	100

3.1.2 Kävijöiden seuruetiedot

Ruunaan retkeilyalueen kävijät saapuivat alueelle useimmiten pienissä 2–5 hengen seurueissa (80 %) (taulukko 9). Kuuden tai useamman henkilön ryhmiä oli 13 % ja yksin liikkuvia 7 %. Vastanneista 80:lla (18 %) oli seurueessaan alle 15-vuotiaita (taulukko 10). Näissä seurueissa lapsia oli keskimäärin 1,9 ja heidän ikänsä oli keskimäärin 9 vuotta. Liikuntaesteisiä oli yhteensä kuudessa seurueessa, keskimäärin yksi henkilö.

Suurin osa vastaajista oli tullut retkeilyalueelle oman perheen (68 %) tai ystävien (22 %) kanssa (taulukko 11). Aineistoa kerätessä seurueiden koostumus alueittain näyttäytyi esimerkiksi siten, että Murroo- ja Siikakoskella kävi paljon kalastajia ystäväporukoilla ja isiä poikiensa kanssa. Neitikoskella ja yrityksissä kävijät olivat usein perheitä, joissa oli lapsia, isovanhempia tai muita sukulaisia mukana. Moni kalastaja liikkui myös yksin, ja kaksin liikkuvia pariskuntia tapasi usein kaikissa keruukohteissa. Muuksi seuruetiedoksi kysymyksessä oli vastattu esimerkiksi henkilökohtaisen avustajan kanssa saapuminen alueelle (taulukko 12).

Taulukko 9. Vastanneiden seuruetiedot.

Seurueen koko	Kpl	%
Yksin	32	7
2-5 hengen seurue	346	80
6 tai useamman hengen seurue	54	13
Yhteensä	432	100

Taulukko 10. Usean hengen seurueita kuvaavia tunnuslukuja Ruunaan retkeilyalueella.

	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25%	Med	75%	Max
Seurueen koko yhteensä	400	3,8	3,44	2	2	3	4	30
Alle 15-vuotiaita	80	1,9	1,13	1	1	2	2	7
Liikuntaesteisiä	6	1,0		1	1	1	1	1
Alle 15-vuotiaiden syntymävuodet	118	2008,1	3,78	2002	2005	2008	2011	2017

Taulukko 11. Seurueen koostumus.

Seurueen koostuminen	Kpl	%
Oman perheen jäsenet	253	68
Muut sukulaiset	19	5
Ystävät	79	22
Työtoverit	3	1
Koululuokka	1	0
Opiskeluryhmä	5	1
Kerho, yhdistys tms.	4	1
Seurustelukumppani	4	1
Jokin muu	3	1
Yhteensä	371	100

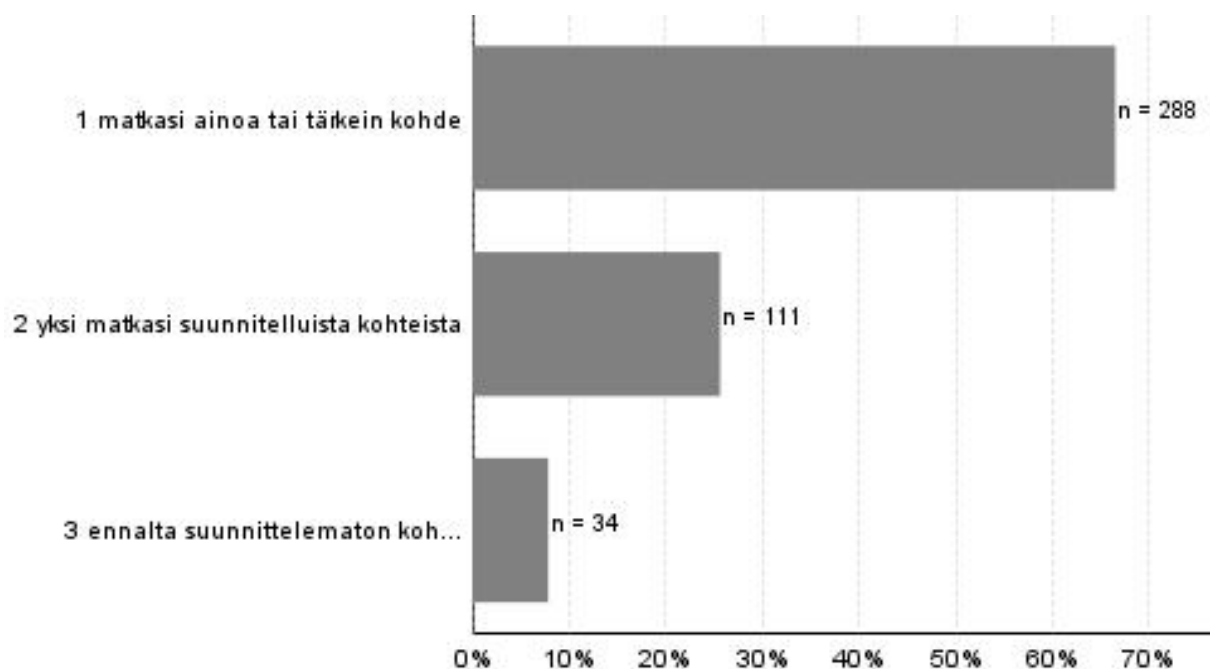
Taulukko 12. Muu seuruetieto.

Seurueen koostumus muu	Kpl
Avustettavan kanssa	1
Olen henkilökohtaisen avustajan kanssa	1
poikaystävän perhe	1
Yhteensä	3

3.2 Käynti Ruunaan retkeilyalueella

3.2.1 Kohteen tärkeys

Suurin osa (66 %) vastaajista ilmoitti Ruunaan retkeilyalueen olevan heidän matkansa ainoa tai tärkein kohde (kuva 6). Vain 8 % vastaajista oli poikennut retkeilyalueelle ennalta suunnittele-matta. Tämä voi johtua siitä, että Ruunaan retkeilyalue ei varsinaisesti sijaitse minkään läpiajet-tavan kulkureitin varrella, vaan alueelle täytyy varta vasten poiketa pääväyliltä (kuva 3). 26 % vastanneista ilmoitti Ruunaan olleen yksi matkan suunnitelluista kohteista. Ruunaan lisäksi mat-kakohteena olivat muun muassa Koli, Lieksan kaupunki, sukulaisten luona vierailu, oma mökki, Patvinsuo sekä monet muut Itä-Suomen ja Pohjois-Pohjanmaan retkeilykohteet. Vastaajien ilmoittamat muut matkan kohteet löytyvät liitteestä 3.

Kuva 6. Ruunaan retkeilyalueen tärkeys matkan kohteena (n = 433).

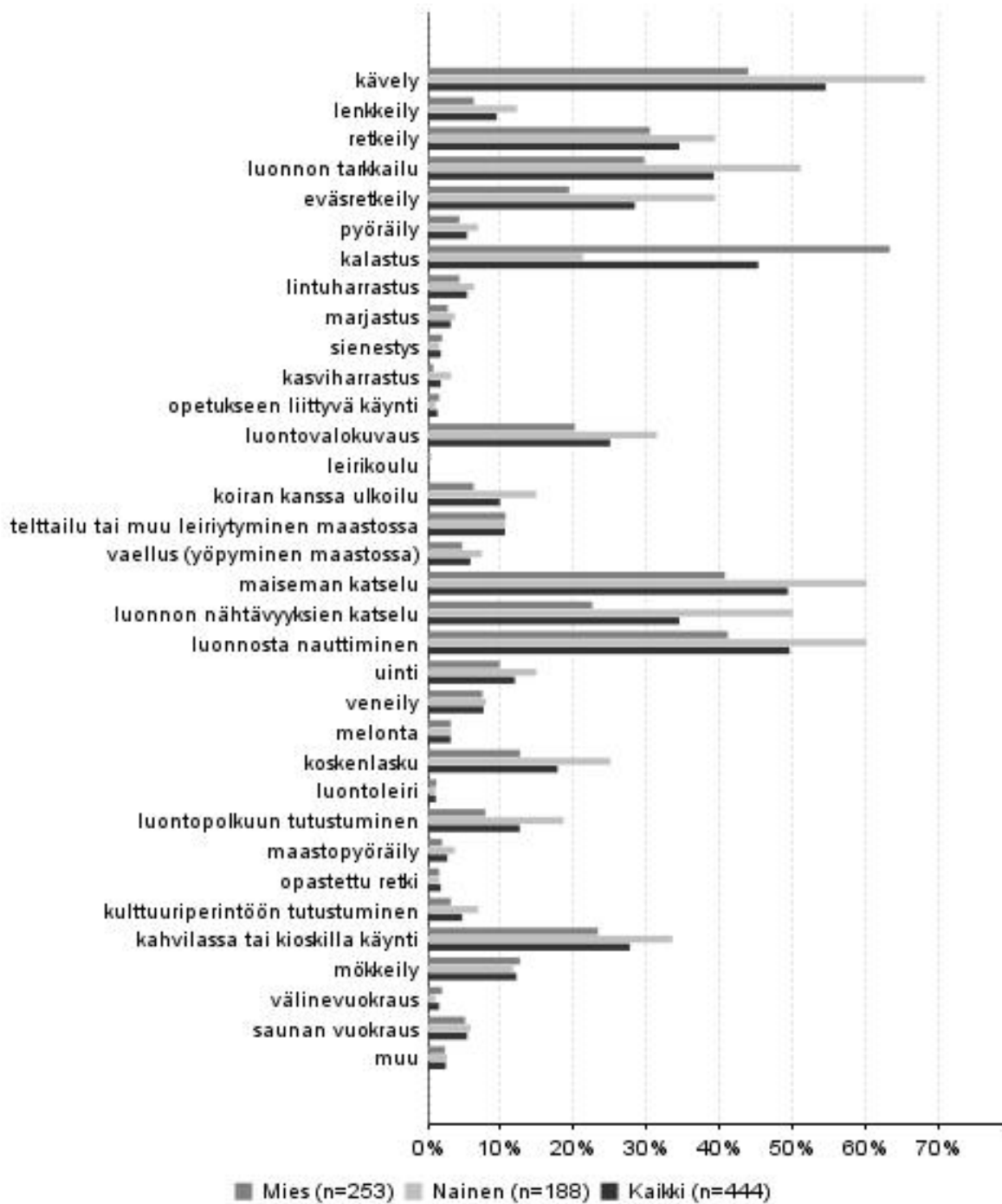
3.2.2 Kävijöiden ulkoilu- ja luontoharrastukset

Tutkimuksessa tiedusteltiin, mitä vastaaja on tehnyt tai aikoo tehdä kyseisellä käynnillä Ruunaan retkeilyalueella (kuva 7). Kaikkien kävijöiden neljä suosituinta aktiviteettia Ruunaan retkeilyalueella olivat kävely (55 %), luonnosta nauttiminen (50 %), maiseman katselu (49 %) ja kalastus (45 %). Kalastus oli miesten suosituin harrastus (63 % vastanneista), kun naisilla se oli kävely (68 % vastanneista). Kalastajien määrä on Ruunaan retkeilyalueella huomattava, mikä näkyy myös tässä tutkimuksessa. Suuri osa alueella tavoitetuista kalastajista myös vastasi tutkimuskysymyksiin.

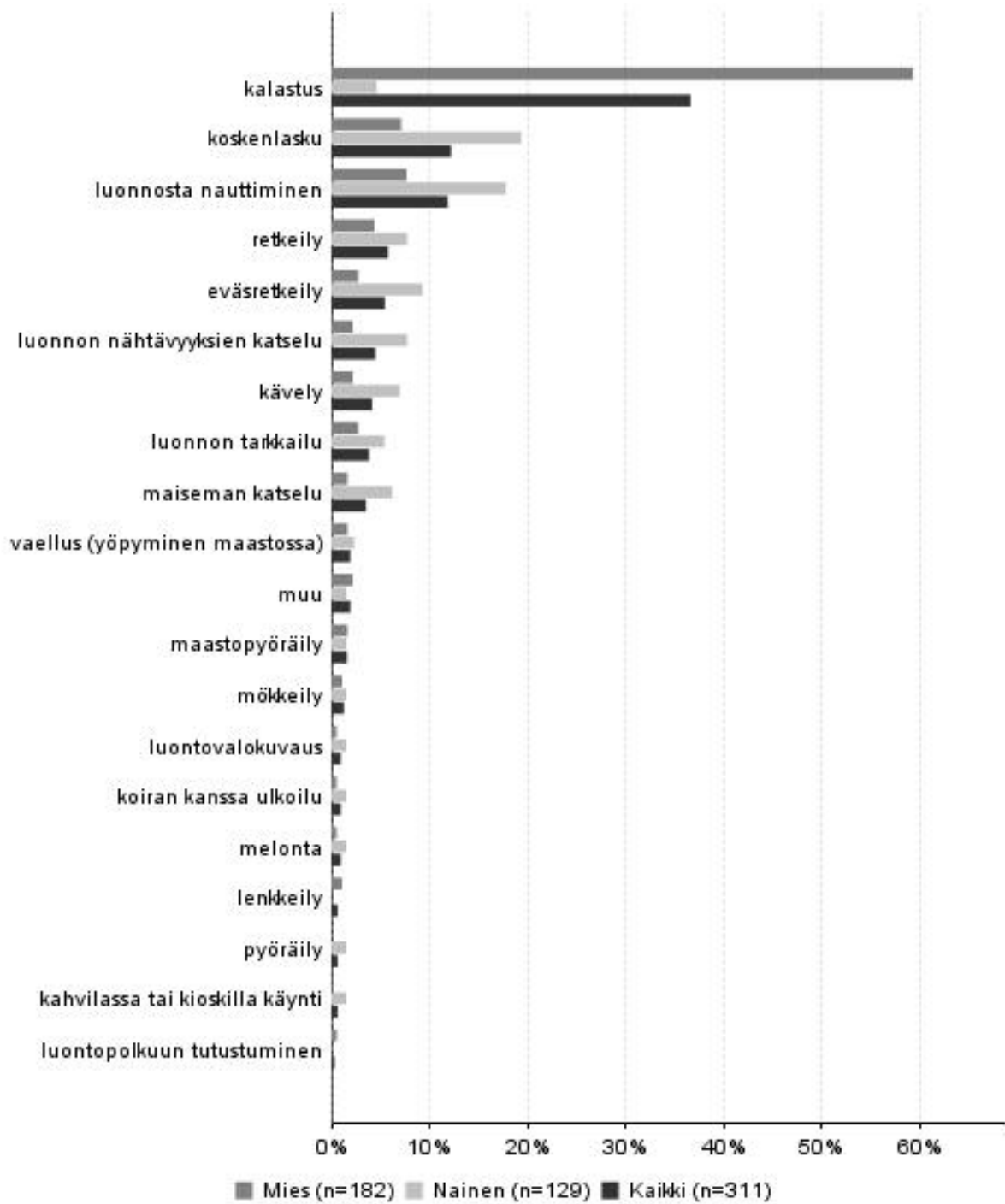
Muita yleisiä aktiviteetteja kaikilla kävijöillä olivat luonnon tarkkailu (39 %), retkeily (34 %), luonnon nähtävyyksien katselu (34 %), eväretkeily (28 %), kahvilassa käynti (28 %), luontovalokuvaus (25 %), ja paikallisten matkailuyrittäjien järjestämiin koskenlaskuihin osallistuminen (18 %). Moni yrittäjä tarjoaa Ruunaan alueella koskenlaskun lisäksi ateria- ja kahvilapalveluja, mikä selittää kahvilassa käynnin suurehkon prosenttiosuuden (28 %).

Ruunaa on myös melonnan ja freestyle-melonnan harrastajien suosima kohde, ja heitä on alueella tasaisesti koko kesäkauden ajan. Melojat aloittavat ja päättävät melonnan kuitenkin yleensä paikoissa, joista haastattelija ei tavoita heitä mukaan tutkimukseen. Muutamilta meloilta kuitenkin saatiin haastattelijan iloksi vastaus kyselyyn (14 kpl).

Kävijöiltä tiedusteltiin lisäksi, mikä oli heidän kaikkein tärkein harrastuksensa tällä käynnillä Ruunaan retkeilyalueella. Tärkeimmäksi nousi kalastus, jonka valitsi 37 % kysymykseen vastaajista (kuva 8). Kalastuksen oli valinnut 59 % miehistä tärkeimmäksi harrastukseksi ja naisista kuitenkin vain 5 %. Myös koskenlasku (12 %) ja luonnosta nauttiminen (12 %) olivat sekä naisten että miesten mielestä tärkeimpiä aktiviteetteja. Nämä olivat myös vastanneille naisille tärkeimmät harrastukset Ruunaalla. Kävijöillä oli myös monia muita harrastuksia retkeilyalueella. Maastossa aineistonkerääjä kohtasi esimerkiksi Karhunpolun vaeltajia, maastopyöräilijöitä ja miehen, joka laski tukilla Ruunaan koskien läpi.

Kuva 7. Erialaisten harrastusten suosio kyseisellä käynnillä Ruunaan retkeilyalueella. Kysymyksessä oli mahdollista valita useampi vaihtoehto.

Kuva 8. Vastanneiden tärkein harrastus kyseisellä käynnillä Ruunaan retkeilyalueella.

3.2.3 Käyntien alueellinen jakautuminen

Kävijöiltä tiedusteltiin, missä retkeilyalueen osissa he tällä käynnillään olivat vierailleet tai aikoiivat vieraila. Suurin osa vastanneista (77 %) ilmoitti vierailleensa tai aikovansa vieraila Neitikoskella (taulukko 13). Alueella hyvin lyhyen aikaa vierailevat kävijät sekä ennalta suunnittelematta alueelle tulevat valitsevat usein juuri Neitikosken käyntikohteeseen, todennäköisesti sen takia, että paikalle on helppo tulla ja autolla pääsee reilun puolen kilometrin päähän koskesta. Neitikoskelle menevä polku on rakennettu esteettömäksi, joten sekä pyörätuolilla että lastenrattaiden kanssa pääsee ihailemaan Neitikosken stopparia eli suurta kaatuvaa aaltoa (Ahtiainen 2009). Koskella käy paljon myös kalastajia ja vieressä sijaitsevan Ruunaan retkeilykeskuksen asiakkaita. Yrittäjän ylläpitämä Ruunaan retkeilykeskus tarjoaa kävijöille ravintola- ja majoituspalveluja, retkeilyalueen luonto-opastusta sekä myy kalastuslupia ja retkeilytarvikkeita. Retkeilykeskuksessa vieraili 41 % vastaajista ja siellä oli yksi kävijätutkimuksen kyselypiste.

Taulukko 13. Käyntien alueellinen jakautuminen Ruunaan retkeilyalueella. Kysymyksessä pystyi valitsemaan usean vaihtoehdon.

Käyntikohde	Kpl	%
Kattilakoski	82	19
Murrookoski	156	35
Neitijärvi	75	17
Neitikoski	339	77
Paasikoski–Haapavitja	138	31
Ruunaan luonnonsuojelualue	56	13
Ruunaan retkeilykeskus	181	41
Siikakoski	232	53
Muulla, missä?	8	2
Vastanneita yhteensä	440	

Muita suosittuja käyntikohteita olivat retkeilyalueen eteläosassa sijaitsevat Siikakoski ja Murrookoski. Siikakoski kiinnosti Ruunaalla kävijöitä toiseksi eniten (53 %). Murrookoskella vieraili 35 % vastaajista. Molemmat koskialueet ovat etenkin kalastajien suosiossa.

Paasikosken–Haapavitjan alueella oli käynyt tai aikoi käydä 31 % vastaajista. Paasikoski–Haapavitja ja sen viereinen Ruunaan luonnonsuojelualue ovat kävijämäärissä paljon rauhallisempia paikkoja kuin Neitikoski ja Murroo–Siikakoski. Haapavitjan pysäköintialueelle johtaa Neitikoskelta muutaman kilometrin pituinen Paasikoskentie. Pysäköintipaikalta lähtee patikkapolku Haapavitjan ylittävälle riippusillalle, josta on hienot koskinäkymät joelle. Sillalta pääsee jatkamaan myös Ruunaan luonnonsuojelualueelle ja 22 km:n pituiselle Neitijärven vaelluskierrokselle sekä Karhunpolulle. Moni retkeilykeskuksessa yöpyvä näytti tekevän päiväretken kävellen Haapavitjalle ja takaisin. Paasikoskella–Haapavitjalla on erilaiset kalastussäännöt ja -järjestelyt verrattuna muihin koskiin, mikä voi osaltaan vaikuttaa paikan pienempään kävijämäärään.

Ruunaan luonnonsuojelualueella oli tutkimuksen mukaan käynyt tai suunnitteli käyvänsä noin joka kymmenes vastaaja (13 %). Jos tämä 13 % yleistetään koko kävijämäärään, se tarkoittaisi noin 8 000–9 000 vuosittaista kävijää. Kävijäarvioiden mukaan luonnonsuojelualueelle tehdään kuitenkin vuosittain vain noin 3 000 käyntiä. Käytännössä on havaittu, ettei kaikille kävijöille ole selvää Ruunaan alueen jako retkeily- ja suojelualueeseen. Suojelualue on myös huomattavasti

hankalammin saavutettavissa kuin retkeilyalue, joten ilmeisesti huomattava osa suunnitelluista käynneistä jää toteutumatta. Toisaalta omaa rauhaa ja erämaista retkeilykohdetta kaipaaville luonnonsuojelualue sopii käyntikohteeksi erittäin hyvin. (Ahtiainen 2009.) Luonnonsuojelualueelle pääsee Karhunpolkua pitkin Haapavitjan itäpuolella olevan Kakkisen laavulta, ja alkumatkasta kulkija pääsee ihailemaan avaraa ja kaunista suomaisemaa.

Kattilakoski on Ruunaan erikseen vuokrattava varauskoski. Koski on varattu yritysten ja ryhmien luontomatkailukohteeksi, jossa normaali Ruunaan virkistyskalastuslupa ei ole voimassa. Tästä syystä siellä ei juuri muita retkeilijöitä käy, mutta kyselyssä koskenlaskuun osallistuneet olivat merkinneet sen yhdeksi käyntikohteekseen (19 % vastanneista), kuten myös muut kosket.

Neitijärvellä vieraili 17 % vastaajista. Järvi on suosittu veneily-, melonta- ja kalastuskohde. Sen rannoilla myös kiertää patikkapolku Neitijärven kierros. Neitijärvelle pääsee monesta eri paikasta, esimerkiksi Neitijärven pysäköintipaikalta retkeilyalueen Itäpuolelta, Hatunkylältä päin. Sieltä pääsee kätevästi myös käymään esimerkiksi Huuhkajanvaaran näkötorjissa ja Saunaniemen sekä Onkilammen laavuilla, jotka ovat rauhallisia ja kauniita retkikohteita Ruunaan retkeilyalueella.

3.2.4 Käynnin kesto ja toistuvuus

Tutkimukseen osallistuneista päiväkävijöiden osuus oli retkeilyalueella 37 % ja yöpyjien osuus 63 % (taulukko 14). Päiväkävijöissä oli enemmän naisia (54 %), kun taas yöpyjissä oli huomattavasti enemmän miehiä (65 %). Yöpyjät viettivät alueella keskimäärin kolme vuorokautta. Päiväkävijä kulutti aikaa retkeilyalueella keskimäärin 3,6 tuntia.

Kävijöiltä tiedusteltiin myös, miten pitkään he oleskelivat Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähialueella yhteensä. Lähialueeseen oli rajattu kuuluvaksi Lieksan kaupunki (kuva 3). Tässä kysymyksessä oli tarjolla myös vastausvaihtoehto ”asun lähialueella”. Käynnin kokonaiskestossa on Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähialueilla huomioitu ainoastaan lähialueen ulkopuolella asuvat vastaajat. Näin tulos kuvaa matkailijoiksi luokiteltavien henkilöiden viipymää. Kysymykseen vastanneista, Lieksan ulkopuolelta tulevista matkailijoista 85 % yöpyi Ruunaalla tai sen lähialueella (taulukko 15). Miehet (61 %) yöpyivät alueilla keskimäärin 3 vuorokautta, naiset (39 %) 4 vuorokautta. Matkailijoiden keskimääräinen päiväkäynti Ruunaalla lähialueineen oli 5 tunnin mittainen, mikä on jonkin verran enemmän kuin kaikkien päiväkävijöiden viipymä retkeilyalueella.

Taulukko 14. Päiväkävijöiden ja yöpyjien osuus sekä käynnin kesto Ruunaan retkeilyalueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	162	37	3,6	3	3	1	12
Miehet	73	46	4,1			1	12
Naiset	87	54	3,3			1	8
Yöpyjät	275	63	2,8	2	2	1	18
Miehet	177	65	2,8			1	13
Naiset	97	35	2,7			1	18
Yhteensä	437						

Taulukko 15. Matkailijoiden käynnin kesto Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähialueella.

Kävijäryhmä	n	Osuus %	Käynnin kesto (yöpyjillä vrk, päiväkävijöillä h)				
			Keskiarvo	Mediaani	Moodi	Min	Max
Päiväkävijät	55	15	4,9	5	3	1	12
Miehet	24	44	5,2			1	12
Naiset	30	56	4,8			2	8
Yöpyjät	308	85	3,4	3	2	1	45
Miehet	187	61	3,2			1	20
Naiset	120	39	3,9			1	45
Yhteensä	363						

Ehdottomasti yleisin yöpymistapa oli retkeilyalueella vuokramökki (120 vastaajaa, taulukko 16). Mökissä yövyttiin keskimäärin kolme vuorokautta. Ruunaalla on useita matkailuyrityksiä, jotka tarjoavat majoitusta vuokramökissä. Omassa majoitteessa (teltassa tai muussa vastaavassa) yöpyminen oli toiseksi suosituin yöpymismuoto (63 vastaajaa). Monet kalastajat näyttivätkin yöpyvän esimerkiksi Murroo-Siikakoskella teltoissa. Asuntoautossa tai -vaunussa yöpyminen oli kolmanneksi suosituinta ja tässä majoitusmuodossa viivyttiin pisimpään, keskimäärin kolme vuorokautta (59 vastaajaa). Kodassa tai laavussa yöpyi vähiten vastaajia, 27 henkilöä.

Ruunaan lähialueella, siis muualla Lieksassa yöpyneiden suosituin majoitusmuoto oli yöpyminen sukulaisen tai ystävän luona (taulukko 17). Myös omassa mökissä tai omassa majoitteessa yöpyminen oli yleistä. Omassa mökissä yöpyvät viettivät vuorokausissa mitattuna eniten aikaa lähialueella, lähes 10 vuorokautta.

Taulukko 16. Yöpymisten kesto (vrk) yöpymistavoittain Ruunaan retkeilyalueella alueella (n = 254).

Yöpymistapa	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25%	Med	75%	Max
Vuokramökki	120	2,6	1,49	1	2	2	3	7
Asuntoauto tai -vaunu	59	3,4	3,40	1	1	2	4	18
Oma majoite (laavu, teltta tms.)	63	2,4	1,49	1	1	2	3	7
Kota tai laavu	27	1,5	0,58	1	1	1	2	3

Taulukko 17. Yöpymisten kesto (vrk) yöpymistavoittain Ruunaan retkeilyalueen lähistöllä (n = 80).

Yöpymistapa	n	Keskiarvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25%	Med	75%	Max
Hotelli	2	5,0	0,00	5	5	5	5	5
Vuokramökki	10	2,5	1,43	1	2	2	2	6
Oma mökki	15	9,7	11,44	1	2	5	15	43
Asuntoauto tai -vaunu	11	3,1	2,43	1	1	2	6	7
Oma majoite (laavu, teltta tms.)	15	1,5	0,74	1	1	1	2	3
Ystävän tai sukulaisen luona	27	3,5	3,47	1	1	2	4	14
Vakituinen asunto	1	1,0		1	1	1	1	1

72 % tutkimukseen osallistuneista oli käynyt retkeilyalueella aiemmin, ja ensikertalaisia oli 28 % (taulukko 18). Naisista ensikertalaisia oli 35 %, miehistä selvästi vähemmän, 23 %. Retkeilyalueella aiemmin vierailleet olivat käyneet alueella keskimäärin 9,6 kertaa viimeisten viiden vuoden aikana (taulukko 19). Keskiarvoa nostavat erittäin aktiiviset kävijät, sillä puolet alueella aiemmin käyneistä oli käynyt siellä korkeintaan neljä kertaa viimeisen viiden vuoden aikana (mediaani 4).

Ensimmäisen kerran retkeilyalueella oli käyty keskimäärin 20 vuotta sitten, vuonna 1998 (taulukko 22). Ensimmäinen käynti oli ollut aikaisimmillaan vuonna 1954, vuosikymmeniä ennen nykyisen retkeilyalueen perustamista. Kävijöistä puolet oli käynyt alueella ensimmäisen kerran viimeistään vuonna 1999. Viimeisin käynti alueella oli tapahtunut keskimäärin kolme vuotta sitten vuonna 2014.

Taulukko 18. Käynnin toistuvuus Ruunaan retkeilyalueella.

Käynnin toistuvuus	Miehet		Naiset		Kaikki	
	kpl	%	kpl	%	kpl	%
Ensikertaa alueella	54	23	60	35	116	28
Käynyt aikaisemmin	181	77	112	65	293	72
Yhteensä	235		172		409	

Taulukko 19. Ruunaan retkeilyalueella aiemmin vierailneiden käynnit viimeisen viiden vuoden aikana.

	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25%	Med	75%	Max
Käynnit viimeisen 5 vuoden aikana	293	9,6	25,71	0	2	4	10	350

Taulukko 20. Ruunaan retkeilyalueella aiemmin vierailneiden ensimmäisen ja viimeisimmän käynnin ajoittuminen.

Ensimmäinen ja viimeisin käynti alueella	n	Keski-arvo	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
				Min	25%	Med	75%	Max
Ensimmäisen kerran käynyt								
vuonna	258	1997,5	13,45	1954	1990	1999	2009	2017
vuotta sitten	258	19,5	13,45	0	8	18	27	63
Viimeksi käynyt								
vuonna	256	2014,0	6,14	1970	2015	2016	2017	2017
vuotta sitten	256	3,0	6,14	0	0	1	2	47

3.2.5 Liikkuminen alueella

Tutkimuksessa Ruunaan kävijältä myös kysyttiin, kuinka pitkän matkan hän liikkui tai aikoi liikkua kyseisellä käynnillään retkeilyalueella. Vastajailla oli mahdollisuus valita liikkumismuoto valmiista ehdotuksista (patikoiden, pyöräillen, meloen, soutaen) tai nimetä liikkumismuoto itse. Kävijän oli mahdollista merkitä tietoja useampaan kohtaan.

Retkeilyalueella liikuttiin eniten patikoiden (n = 359). Käyntinsä aikana kävijä patikoi keskimäärin 11,5 km (taulukko 21). Keskihajonta on kuitenkin kaikissa vastauksissa suuri, joten mediaani tarjoaa informatiivisemman arvon. Patikoinnin mediaani on 10 km, pyöräilyn 30 km, melonnan 20 km ja soutamisen 10 km. Muiksi liikkumistavoiksi mainittiin mm. koskenlasku (6 mainintaa), lenkkeily (2 mainintaa) ja koskimelonta/freestyle melonta Neitikoskessa (1 maininta) (taulukko 22).

Taulukko 21. Kävijöiden liikkumistavat Ruunaan retkeilyalueella.

Liikkumistapa	n	Keski-arvo	Keskihaj.	Prosenttipisteet				
				Min	25%	Med	75%	Max
Patikoiden	359	11,5	10,94	1	5	10	15	100
Pyöräillen	29	28,3	16,85	2	20	30	40	60
Meloen	16	19,1	16,56	1	5	20	25	60
Soutaen	28	13,5	9,99	1	6	10	20	50
Muuten, miten?	12	23,0	10,11	6	15	30	30	35

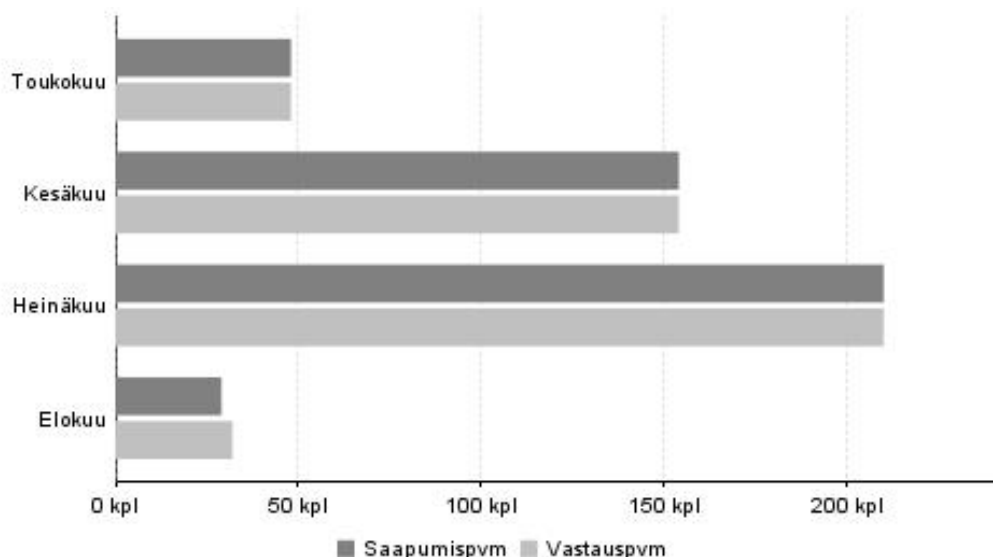
Taulukko 22. Muut liikkumistavat Ruunaalla.

Muu liikkumistapa	Kpl
Hieman kävellen	1
Juosten	2
Koskea laskien	6
Koskimelontaa Neitikoskessa	1
Lenkkeillen	1
Moottoriveneillen	2
Rollaattorilla 200 m	1
Yhteensä	14

3.2.6 Saapuminen alueelle

Heinäkuu on ollut perinteisesti Ruunaan sesonkikuukausi, mikä näkyy myös tämän kävijätutkimuksen tuloksissa. 48 % vastaajista saapui retkeilyalueelle heinäkuussa (kuva 9). Kesäkuussa alueelle tuli 35 %, toukokuussa 11 % ja elokuussa 7 % vastaajista. Tulokseen vaikuttaa se, että aineistonkeruupäiviä oli suunniteltu etukäteen eniten heinä- ja kesäkuulle, jolloin oli myös odotettavissa vilkkaimmin kävijöitä. Myös matkailuyritysten kanssa sovitut keruuajankohdat sopivat ja sijoittuivat parhaiten heinäkuulle, kun koskenlaskuasiakkaita oli tulossa paljon vierailulle. Retkeilykeskuksessa oli lomakkeita tarjolla aikavälillä 20.5–29.7., minkä jälkeen sieltä oli kertynyt vastauksia yli tavoitemäärän. Toukokuussa ja elokuussa toteutui kummassakin neljä aineistonkeruupäivää, kesäkuussa 9 ja heinäkuussa 10.

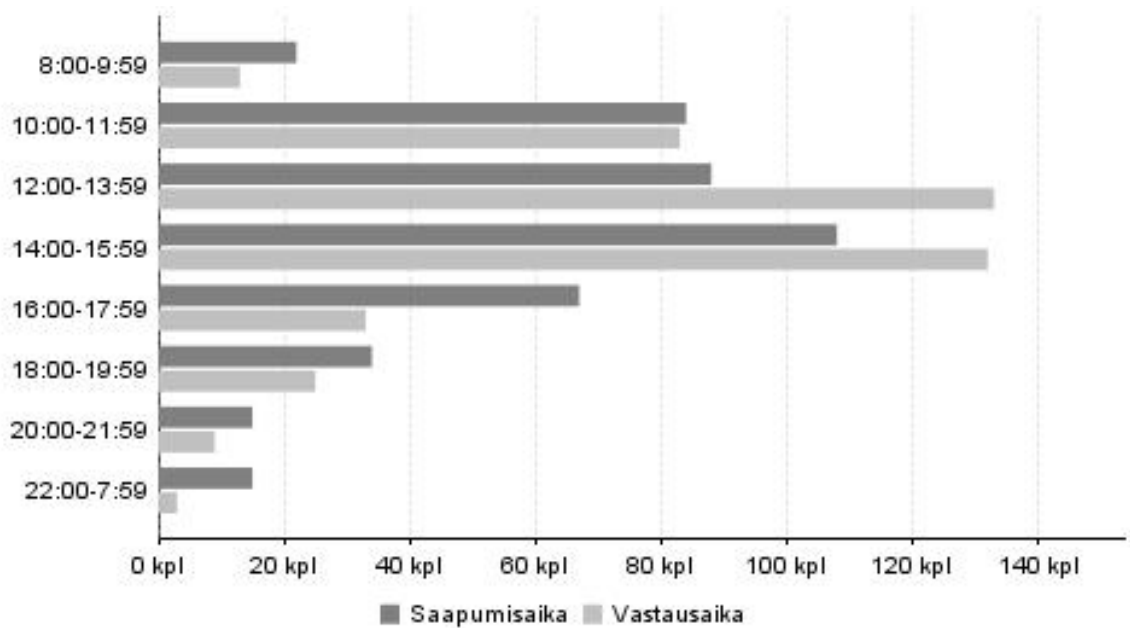
Tutkimukseen vastanneet saapuivat Ruunaalle melko tasaisesti jokaisena viikonpäivänä (taulukko 23). Maanantai oli vastaajien keskuudessa suosituin saapumispäivä (19 %). Yleisin saapumisaika alueelle oli iltapäivällä klo 14–16, jolloin saapui 25 % vierailijoista (kuva 10). 20 % vastaajista saapui klo 12–14 ja 19 % aamupäivällä klo 10–12. Nämä saapumisajankohdat näkyivät myös aineistonkeruussa maastossa. Myös 16–18 oli saapunut jonkin verran kävijöitä, jotka saattoivat yleisimmin jäädä yöksi Ruunaalle.

Kuva 9. Ruunaan retkeilyalueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen kuukausittain.

Taulukko 23. Ruunaan retkeilyalueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen viikonpäivittäin.

Viikonpäivä	Saapumisvpm		Vastausvpm	
	kpl	%	kpl	%
Maanantai	83	19	80	18
Tiistai	51	11	47	11
Keskiviikko	62	14	60	13
Torstai	75	17	92	21
Perjantai	66	15	68	15
Lauantai	52	12	58	13
Sunnuntai	52	12	39	9
Yhteensä	441	100	444	100

Kuva 10. Ruunaan retkeilyalueelle saapuminen ja kyselyyn vastaaminen vuorokaudenajan mukaan.

Suurin osa eli 84 % vastaajista saapui retkeilyalueelle henkilöautolla (taulukko 24). Toiseksi yleisin kulkuneuvo oli matkailuauto tai asuntovaunu, joilla alueelle saapui 14 % vastaajista. 6 kpl tulijoista oli käyttänyt saapuessaan Kolin ja Lieksan keskustan välistä autolauttaa. Omien kulkuneuvojen käyttö on alueelle tullessa luonnollista, koska retkeilyalueelle ei ole julkisia liikenneyhteyksiä.

Huomattava osa tutkimukseen osallistuneista jätti vastaamatta kohtaan, jossa kysyttiin viimeistä kulkuneuvoa, jota alueelle tullessa oli käytetty (taulukko 25). ASTA:ssa näihin kohtiin tallennettiin tallennusohjeen mukaisesti sama kulkuneuvo, kuin edellisessä kysymyksessä, jos vastaaja oli valinnut siihen yhden kulkuneuvon.

Taulukko 24. Kaikki kulkuneuvot, joita vastanneet käyttivät matkallaan kotoaan Ruunaan retkeilyalueelle. Matkaan on voitu käyttää useampaa kulkuneuvoa.

Kulkuneuvo	Kpl	%
Henkilöauto	372	84
Henkilöauto ja asuntovaunu tai matkailuauto	62	14
Linja-auto	1	0
Tilausbussi (ryhmämatka)	8	2
Juna	9	2
Lentokone	3	1
Moottoripyörä	3	1
Lihaskäyttö (kävelen, hiihtäen, pyöräillen jne.)	9	2
Jokin muu	6	1
Vastanneita yhteensä	444	

Taulukko 25. Vastanneiden viimeisin kulkuneuvo heidän matkallaan Ruunaan retkeilyalueelle.

Viimeisin kulkuneuvo	Kpl	%
Henkilöauto	364	82
Henkilöauto ja asunтоваunu tai matkailuauto	59	13
Tilausbussi (ryhmämatka)	7	2
Moottoripyörä	3	1
Lihavoimin (kävelen, hiihtäen, pyöräillen jne.)	8	2
Yhteensä	441	100

3.2.7 Kävijöiden rahankäyttö ja sen paikallistaloudelliset vaikutukset

Kävijöiden rahankäytön ja sen paikallistaloudellisten vaikutusten arvioimiseksi vastaajia pyydettiin arvioimaan kulut, jotka liittyivät tähän käyntiin Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähialueella. Paikallistaloudellisten vaikutusten laskenta perustuu vuoden 2017 käyntimäärään, joka oli 78 400.

Tuloksia tarkasteltaessa on hyvä pitää mielessä, että rahankäyttöä selvittänyt kysymys saattoi tuntua vaivalloiselta vastata. On oletettavaa, että kaikki vastaajat eivät ole perusteellisesti eritelleet retkeilyalueen lähialueella käyttämiään rahamääriä. Vastaaja oli esimerkiksi merkinnyt yöpyvänsä lähialueella vuokramökissä, mutta ilmoittanut silti, ettei ole käyttänyt lainkaan rahaa matkaan liittyviin menoihin. Jos kululajien erittely on vastaajasta tuntunut hankalalta, kysymys on ollut helppo ohittaa laittamalla rasti kohtaan ”en ole käyttänyt rahaa”. Yhtä kaikki, annetut vastaukset antavat mahdollisuuden tehdä päätelmiä paikallistaloudellisista vaikutuksista. Niiden arvioinnissa käytettyjä käsitteitä on määritelty taulukossa 26.

Vastaajat arvioivat kuluttaneensa käynnillään keskimäärin 66 euroa (taulukko 27). Retkeilyalueella tai sen lähialueilla yöpyneet arvioivat kuluttaneensa keskimäärin 78 euroa ja päiväkävijät 23 euroa. Keskimäärin eniten käynnillään kuluttivat lähialueen ulkopuolelta saapuvat kotimaiset majoittajat (80 €) ja vähiten lähialueelta tulevat päiväkävijät (12 €).

Taulukko 27. Paikallistaloudellisten vaikutusten arviointiin liittyviä käsitteitä ja niiden määritelmiä.

Käsite	Määritelmä
Kokonaistulovaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset tulovaikutukset.
Kokonaistyöllisyysvaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä lähialueelle syntyvät välittömät ja välilliset henkilötyövuodet.
Kotimaiset matkailijat	Kohteen lähialueen ulkopuolelta Suomesta tulevat kävijät.
Paikalliset kävijät	Lähialueella asuvat kävijät.
Majoittajat	Kohteessa tai sen lähialueella vähintään yhden yön majoittuneet kävijät.
Päiväkävijät	Kävijät, jotka eivät ole yöpyneet kohteessa tai sen lähialueella.
Välittömät vaikutukset	Kävijöiden rahankäytöstä aiheutuvat välittömät tulo- ja työllisyysvaikutukset lähialueen yrityksissä.
Välilliset vaikutukset	Välittömät vaikutukset kertautuvat välillisiksi vaikutuksiksi, kun välitöntä tuloa saavat yritykset ostavat muilta lähialueen yrityksiltä tuotteita ja palveluita sekä maksavat tuloa työntekijöille, jotka käyttävät tulonsa tuotteiden ja palvelujen ostoon lähialueella. Osa välillisistä vaikutuksista vuotaa alueen ulkopuolelle.

Taulukko 26. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV) käyntikertaa kohden matkailijaryhmittäin kansallispuistossa ja sen lähialueella.

	Kaikki	Majoittujat	Päiväkävijät
Kaikki kävijät, n	413	319	91
Keskimääräinen kulutus (€)	66	78	23
Kotimaiset matkailijat, n	338	301	37
Keskimääräinen kulutus (€)	75	80	33
Ulkomaiset matkailijat, n	23	10	13
Keskimääräinen kulutus (€)	35	46	28
Lähialueen asukkaat, n	48	7	39
Keskimääräinen kulutus (€)	17	-*	12

* havaintojen määrä (n) < 10, jolloin rahankäyttöä ei arvion epäluotettavuuden vuoksi ilmoiteta

Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuoden 2017 käyntimäärällä laskettuina noin 4,5 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset 49 henkilötyövuotta (taulukko 28). Nämä luvut kuvaavat kävijöiden rahankäytöstä alueelle muodostuvia välillisiä ja välittömiä rahavirtoja sekä niihin kytkeytyviä työllisyysvaikutuksia.

Ruunaan retkeilyalueen kävijät käyttävät keskimäärin eniten rahaa ruoka- ja vähittäiskauppaostoksiin ja lähes yhtä paljon majoittumiseen (taulukko 28). Kolmanneksi eniten rahaa kuluu huoltamoilla asiointiin. Eniten henkilötyövuosia tuottavat majoituspalvelut ja seuraavaksi eniten kahvila- ja ravintolapalvelut. Näiden palvelujen tulovaikutus kohdistuu myös vahvemmin lähialueelle.

Taulukko 28. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden rahankäyttö ja paikallistaloudelliset vaikutukset menolajeittain Ruunaan retkeilyalueella ja sen lähialueella (n = 413) vuonna 2017.

Menolaji	Keskimääräinen rahankäyttö (sis. ALV)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	% tulo-vaikutuksista	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	12,78	29 105	1	0
Paikallisliikenne ²	0,40	28 384	1	0
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	17,63	345 821	12	5
Kahvila ja ravintola	8,83	607 323	22	9
Majoittuminen	17,19	1 226 106	43	18
Ohjelmapalvelut ³	4,88	347 893	12	4
Muut menot ⁴	3,96	250 583	9	3
Välittömät vaikutukset yhteensä		2 835 215	100 %	41
Välilliset vaikutukset		1 663 585		8
Kokonaisvaikutukset		4 498 800		49

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus-, metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

Matkakohteen tärkeyden mukaan tarkasteltuna taloudelliset kokonaisvaikutukset jakautuvat niin, että suurin vaikutus on Ruunaan retkeilyalueen tärkeimmäksi matkakohteekseen valinneilla (taulukko 29). Tämän kävijäryhmän taloudelliset kokonaisvaikutuksensa ovat noin 3,23 milj. euroa ja 35 henkilötyövuotta. Yhdeksi matkakohteeksi Ruunaan retkeilyalueen valinneiden taloudelliset kokonaisvaikutukset ovat noin 1,16 milj. euroa ja 10 henkilötyövuotta.

Suomalaiset, retkeilyalueen lähialueen ulkopuolelta saapuvat matkailijat tuottavat euromääräisesti selvästi suurimman tulovaikutuksen (taulukko 30). Myös käyntiä kohti he käyttivät selvästi eniten rahaa. Ulkomaisten matkailijoiden kokonaistulovaikutus ja käyntiä kohti kulutettu rahamäärä oli suurempi kuin lähialueen asukkaiden, vaikka kävijöistä ulkomaisia matkailijoita on vain 7 % ja lähialueen asukkaita 12 %.

Majoittujat tuottavat selvästi suuremman kokonaistulovaikutuksen (4,17 milj. euroa ja 45 henkilötyövuotta) kuin päiväkävijät (0,35 milj. euroa ja 4 henkilötyövuotta) (taulukko 31).

Taulukko 29. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset kohteen tärkeyden mukaan vuonna 2017.

Menolaji	Tärkein kohde n = 274		Yksi monista kohteista n = 99		Ennalta suunnitteleman n = 32		Yhteensä n = 405	
	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	18 015	0,3	9 225	0,1	2 041	0,0	29 281	0,5
Paikallisliikenne ²	9 899	0,1	9 361	0,1	9 684	0,1	28 945	0,4
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	236 859	3,8	101 437	1,6	12 904	0,2	351 200	5,6
Kahvila ja ravintola	402 503	6,0	187 963	2,8	26 730	0,4	617 196	9,2
Majoittuminen	966 363	14,4	246 855	3,7	30 945	0,5	1 244 162	18,5
Ohjelma-palvelut ³	217 645	2,7	124 530	1,5	12 589	0,2	354 764	4,4
Muut menot ⁴	194 148	2,4	45 531	0,6	15 229	0,2	254 908	3,2
Välittömät vaikutukset yhteensä	2 045 431	30	724 902	10	110 123	2	2 880 456	42
Välilliset vaikutukset	1 186 445	6	436 175	2	67 820	0	1 690 440	8
Kokonaisvaikutukset⁵	3 231 877	35	1 161 077	12	177 943	2	4 570 896	50

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

5 Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin, kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmentoimattomaan aineistoon. Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 30. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin vuonna 2017.

Menolaji	Kotimaan matkailijat n = 338		Ulkomaiset matkailijat n = 23		Lähialueen asukkaat n = 48		Yhteensä n = 409	
	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyys- vaikutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	27 059	0,4	749	0,0	1 397	0,0	29 205	0,5
Paikallisliikenne ²	22 734	0,3	697	0,0	0	0,0	23 431	0,3
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	328 625	5,2	8 141	0,1	10 436	0,2	347 202	5,5
Kahvila ja ravintola	550 944	8,2	31 027	0,5	31 292	0,5	613 263	9,1
Majoittuminen	1 171 233	17,5	39 839	0,6	27 025	0,4	1 238 097	18,4
Ohjelmapalvelut ³	351 295	4,4	0	0,0	0	0,0	351 295	4,4
Muut menot ⁴	234 893	2,9	14 583	0,2	3 557	0,0	253 033	3,2
Välittömät vaikutukset yhteensä	2 686 782	39	95 037	1	73 707	1	2 855 525	41
Välilliset vaikutukset	1 580 616	7	52 682	0	40 771	0	1 674 069	8
Kokonaisvaikutukset⁵	4 267 399	46	147 718	2	114 478	1	4 529 595	49

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

5 Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin, kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon.

Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

Taulukko 31. Ruunaan retkeilyalueen kävijöiden paikallistaloudelliset vaikutukset matkailijaryhmittäin vuonna 2017.

Menolaji	Päiväkävijät n = 91		Majoittujat n = 319		Yhteensä n = 410	
	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvai- kutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvai- kutus (htv)	Tulovaikutus (€, ilman ALV)	Työllisyysvai- kutus (htv)
Huoltamo-ostokset ¹	2 226	0,0	26 926	0,4	29 152	0,5
Paikallisliikenne ²	696	0,0	22 678	0,3	23 374	0,3
Ruoka- ja muut vähittäiskauppaostokset	24 844	0,4	322 073	5,1	346 917	5,5
Kahvila ja ravintola	80 756	1,2	531 011	7,9	611 767	9,1
Majoittuminen	44 682	0,7	1 190 395	17,7	1 235 077	18,4
Ohjelmapalvelut ³	49 424	0,6	301 014	3,7	350 438	4,4
Muut menot ⁴	17 928	0,2	234 488	2,9	252 416	3,1
Välittömät vaikutukset yhteensä	220 556	3	2 628 585	38	2 849 141	41
Välilliset vaikutukset	133 950	1	1 536 489	7	1 670 439	8
Kokonaisvaikutukset⁵	354 506	4	4 165 074	45	4 519 580	49

1 Polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset

2 Paikallismatkojen kuten bussi- ja taksimatkojen kustannukset

3 Ohjelma- ja virkistyspalvelut, esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin

4 Muut menot, esim. kalastus- metsästys- tai kelkkailuluvat, varusteiden ja välineiden vuokrat

5 Tarkasteltaessa vaikutuksia kävijäsegmenteittäin, kokonaisvaikutukset vaihtelevat verrattuna segmenttoimattomaan aineistoon.

Tämä johtuu käytettävissä olevien vastausten määrän vaihtelusta.

3.2.8 Käynnin terveys- ja hyvinvointivaikutukset

Kävijätutkimuksessa oli mukana kaksi kysymystä, jotka käsittelivät luontoympäristön ja luonnossa liikkumisen merkitystä ihmisen terveydelle ja hyvinvoinnille. Ensimmäisessä kysymyksessä kävijöitä pyydettiin arvioimaan retkeilyalueella käynnin vaikutuksia yleiseen terveydentilaan ja hyvinvointiin. Kysymyksessä oli kolme väitettä, joissa tiedusteltiin, kokiko kävijä sosiaalisen, psyykkisen tai fyysisen hyvinvointinsa lisääntyneen. Sosiaalisen hyvinvoinnin lisääntymisellä tarkoitettiin esimerkiksi työkyvyn edistymistä, ihmissuhteiden lujittumista sekä yksin tai yhdessä tekemisestä nauttimista. Psyykkisen hyvinvoinnin lisääntymisen selvennettiin tarkoittavan esimerkiksi tyytyväisyyttä elämään, mielialan kohentumista, palautumista henkisestä uupumuksesta ja uuden oppimista. Fyysisen hyvinvoinnin lisääntymisen kerrottiin tarkoittavan esimerkiksi luontoaistimuksista nauttimista, fyysisen kunnon ylläpitoa, uusien taitojen omaksumista ja fyysistä hyvää oloa. Kävijöiden oli mahdollista vastata väittämiin asteikolla 1–5 (1 = täysin eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri meiltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä).

Kaiken kaikkiaan vastaajat olivat kokeneet sosiaalisen, psyykkisen ja fyysisen hyvinvointinsa lisääntyneen retkeilyalueella todella hyvin, sillä kaikkien kohtien vastauskeskiarvo oli yli 4 (taulukko 32). Kaikilla osa-alueilla yli 80 % vastaajista oli täysin tai jonkin verran samaa mieltä siitä, että heidän hyvinvointinsa oli lisääntynyt kyseisellä hyvinvoinnin osa-alueella. Eniten vastaajat olivat samaa mieltä psyykkisen hyvinvoinnin noususta, johon 91 % oli vastannut täysin samaa mieltä tai jonkin verran samaa mieltä. Vain väitteeseen fyysisen hyvinvoinnin lisääntymisestä oli muutama henkilö vastannut olevansa jonkin verran tai täysin eri mieltä.

Taulukko 32. Kävijöiden kokemat terveys- ja hyvinvointivaikutukset Ruunaan retkeilyalueella käyntiin liittyen.

	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	täysin eri mieltä	jonkin verran eri mieltä	ei samaa eikä eri mieltä	jonkin verran samaa	täysin samaa mieltä		
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi	434	98	0	0	11	41	47	4,35	0,71
Psyykkinen hyvinvointini lisääntyi	435	98	0	0	8	40	51	4,43	0,67
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi	433	98	1	3	11	42	43	4,25	0,82
Yhteensä	436	98						4,34	0,74

Toisena terveysaiheena kävijöiltä kysyttiin, minkä arvoisiksi he arvioisivat rahassa mitattuna Ruunaan retkeilyalueella kokemansa terveys- ja hyvinvointivaikutukset. Ideana oli verrata käynnin tuomia terveys- ja hyvinvointivaikutuksia jonkin kaupallisen palvelun tuottamiin vastaaviin vaikutuksiin. Vastauksena ilmoitettiin kaupallisen palvelun hinta. Kysymyksessä oli annettu joitakin esimerkkejä kaupallisista palveluista, joiden rahalliset arvot vaihtelivat kuntosalikäynnistä (5 euroa) ulkomaanmatkaan (3 000 euroa). Rahallisen arvon määrittäminen oli osalle hyvin vaikeaa, eivätkä kaikki kävijät halunneet tai osanneet vastata kysymykseen lainkaan. Vastausten keskiar-

voksi saatiin 322,74 € (taulukko 33). Vastaukset vaihtelivat kuitenkin paljon: pienimmillään rahalliseksi arvoksi ilmoitettiin 5 euroa ja suurimmillaan 5 000 euroa. Koska vastausten hajonta on suurta ja esimerkiksi kolme neljäsosaa vastauksista oli arvoltaan 300 euroa tai sitä vähemmän, keskiarvoa mielekkäämpää on tarkastella vastausten mediaania. Vastausten mediaani on Ruunaan retkeilyalueella 110 euroa.

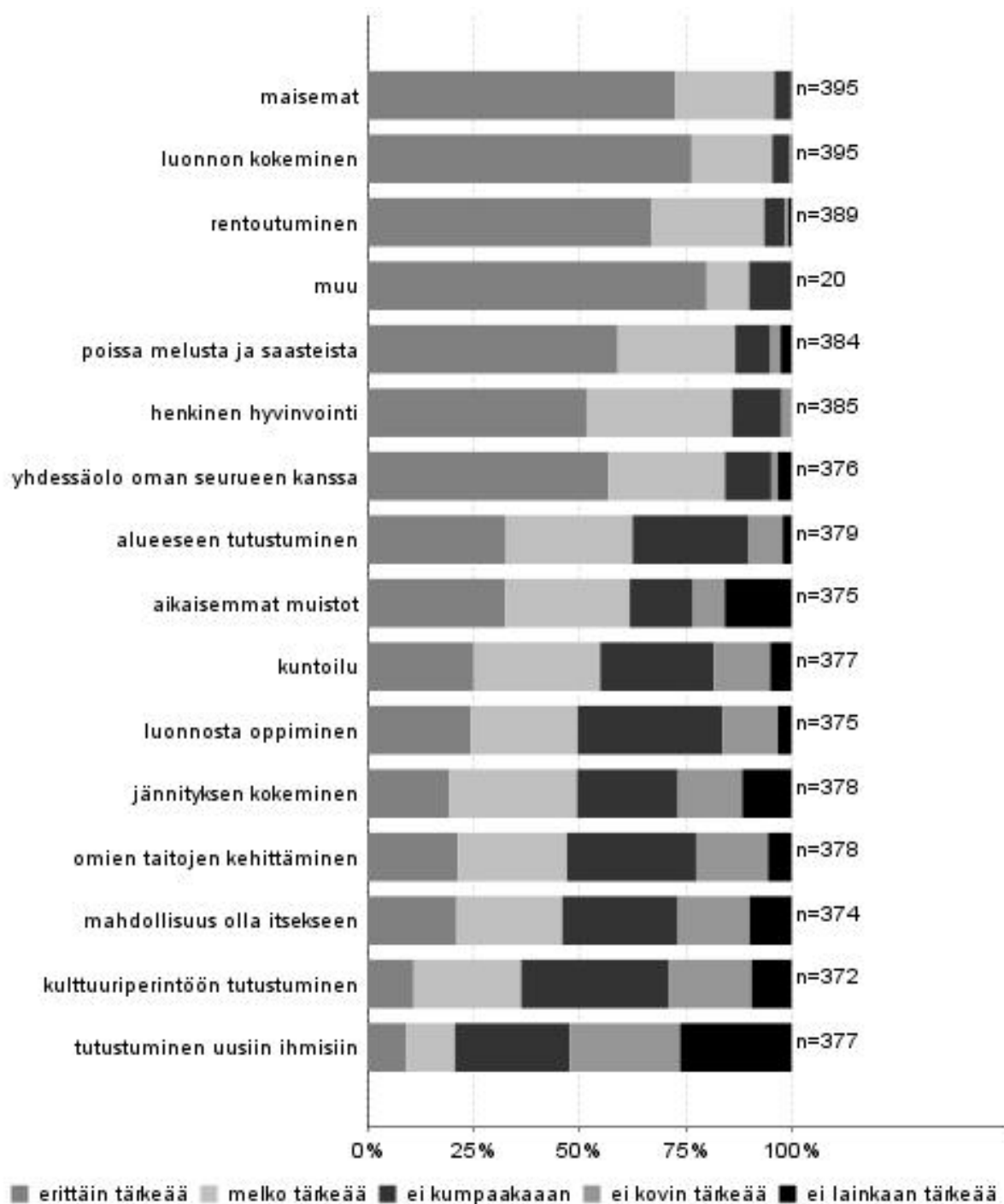
Taulukko 33. Ruunaan retkeilyalueella koettujen terveys- ja hyvinvointivaikutusten rahallinen arvo.

Vastanneita		Keski-arvo, euroa	Keski-haj.	Prosenttipisteet				
n	%			Min	25%	Med	75%	Max
361	81	322,74	608,25	5	50	110	300	5 000

3.3 Kävijättyytyväisyys

3.3.1 Käynnin tarkoitus

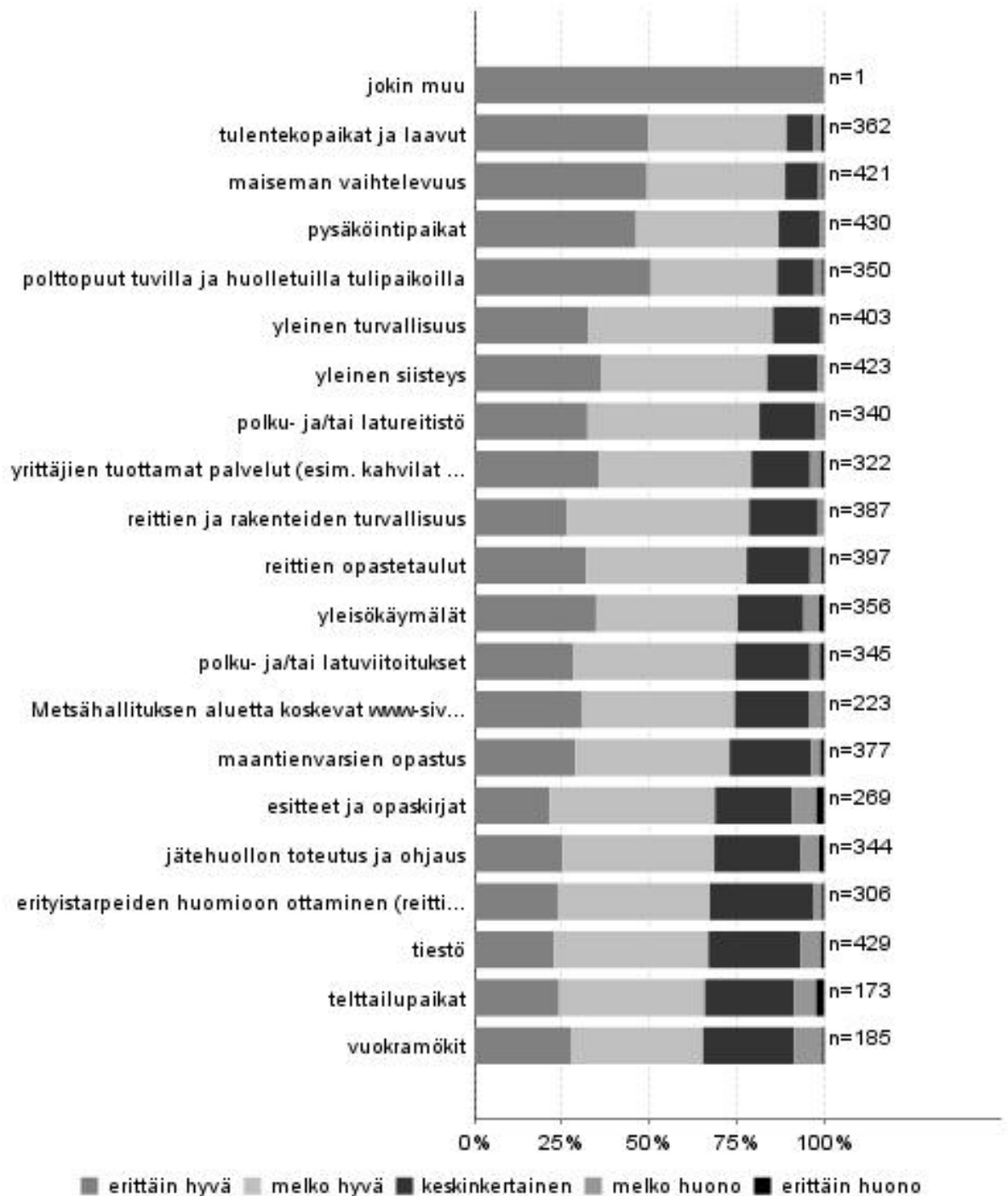
Kävijöiltä tiedusteltiin, miten tärkeitä erilaiset virkistysmotiivit (16 kpl) ovat heille Ruunaalla (kuva 11). Yli 65 % vastanneista piti luonnon kokemista, maisemia ja rentoutumista erittäin tärkeinä asioina retkeilyalueella. Myös poissaolo melusta ja saasteista sekä yhdessäolo oman seurueen kanssa koettiin tärkeäksi. Ennalta annettujen vaihtoehtojen lisäksi kävijä sai halutessaan kirjoittaa itse jonkin hänelle tärkeän virkistysmotiivin. Siihen vastasi 20 kävijää, joiden mielestä kaivattua oli Ruunaalla heille kaikkein tärkein asia. Vähiten tärkeiksi koettiin tutustuminen uusiin ihmisiin, kulttuuriperintöön tutustumien, mahdollisuus olla itsekseen, omien taitojen kehittäminen ja jännityksen kokeminen.

Kuva 11. Vastanneiden syyt Ruunaan retkeilyalueella vierailuun.

3.3.2 Kävijöiden mielipiteet alueesta, palveluista ja ympäristön laadusta

Kävijät saivat vierailullaan arvioida Ruunaan retkeilyalueen palvelujen, ympäristön ja rakenteiden laatua asteikolla 1–5 (1 = erittäin huono, ..., 5 = erittäin hyvä) (kuva 12). Käytetyimpiä palveluita ja rakenteita olivat tiestö (97 % vastanneista), pysäköintipaikat (97 %), reittien opastetaulut (89 %) ja maantienvarsien opasteet (85 %). Vähiten käyttöä oli telttailupaikoilla (39 %) ja yrittäjien tarjoamilla vuokramökeillä (42 %).

Kuva 12. Vastanneiden mielipiteet Ruunaan retkeilyalueella käyttämiensä palveluiden laadusta.

Tuloksista nähdään, että tyytyväisimpiä oltiin polttopuihin tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla, tulentekopaikkoihin ja laavuihin sekä pysäköintipaikkoihin (kuva 12 ja taulukko 34). Yli 80 % vastaajista arvioi nämä palvelut melko hyväksi tai erittäin hyväksi. Ympäristötekijöistä maiseman vaihtelevuus, yleinen turvallisuus ja yleinen siisteys oli arvioitu melko hyväksi tai erittäin hyväksi 80 %:ssa vastauksista.

Heikoimmat arviot saivat alueen tiestö, vuokramökit, telttailupaikat sekä esitteet, kartat ja opaskirjat. Maastossa jotkut kävijät valittivat sorateiden terävistä kivistä ja vapaamuotoisissa kommenteissa oli toivottu lisää telttapaikkoja, mikä voi selittää osaltaan tyytymättömyyttä. Moni toivoi myös näppärää ja paperista karttaa, jonka voisi ottaa mukaan maastoon, ja jonka avulla voisi suunnitella retkiä. Kartassa voisi olla merkittynä esimerkiksi alueen yritykset, tiet ja pysäköintipaikat reittien lähtöpaikkoinen. Muita kävijöiden kehittämisehdotuksia löytyy luvusta ”Vapaamuotoiset ajatukset” ja liitteestä 5 raportin lopusta.

Yksi mielenkiintoinen seikka vastauksia tarkastellessa oli se, kuinka vähän tutkimukseen osallistuneet olivat käyttäneet Metsähallituksen Internet-sivuja (esim. luontoon.fi) retkensä suunnittelussa. Tulosten mukaan esitteille ja opaskirjoille oli ollut kuitenkin tarvetta ja ne olivat saaneet huonojakin arvioita. Vastanneista 223:sta henkilöstä 189 ei ollut käyttänyt Metsähallituksen nettisivustoja tätä käyntiä varten (taulukko 34). Luontoon.fi -sivusto tarjoaa retkeilijälle tietoa ja opastusta Ruunaan retkeilyalueen reiteistä, palveluista ja luonnosta. Se esittelee kattavasti muun muassa kaikki Metsähallituksen ylläpitämät kansallispuistot ja retkeilyalueet.

Ruunaan retkeilyalueen kävijät olivat pääsääntöisesti hyvin tyytyväisiä palveluihin ja niiden laatuun. Kaikki arvioidut osatekijät saivat keskiarvoltaan arvosanan 3,8–4,4 (taulukko 34). Palveluiden määrälle kokonaisuudessaan kävijät antoivat yleisarvosanan 4,3 asteikolla 1–5 (taulukko 35). Yli 90 % vastaajista oli palveluiden nykyiseen määrään melko hyvänä tai erittäin tyytyväisiä.

Taulukko 34. Ruunaan retkeilyalueen palveluiden käyttö ja niiden laadun arviointi kesäkaudella 2017. Arviointi: 1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä.

Palvelu tai ympäristötekijä	Käytännyt ja arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo	Ei käytännyt n
	n	%	erittäin huono	melko huono	keskinkertainen	melko hyvä	erittäin hyvä		
Pysäköintipaikat	430	97	0	1	12	41	46	4,3	9
Tiestö	429	97	1	6	26	44	23	3,8	5
Reittien opastetaulut	397	89	1	3	18	46	32	4,1	31
Polku- ja/tai latureitistö	340	77	0	2	16	49	32	4,1	77
Polku- ja/tai latuviitoitukset	345	78	1	3	21	46	28	4,0	72
Tulentekopaikat ja laavut	362	82	1	2	8	40	50	4,4	56
Polttopuut tuvilla ja huollatuilla tulipaikoilla	350	79	1	2	11	36	51	4,3	73
Yleisökäymälät	356	80	1	4	19	40	35	4,0	70
Jätehuollon toteutus ja ohjaus	344	77	1	5	25	43	25	3,9	75
Erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljetta- vuus, turvallisuus, opasteet yms.)	306	69	1	3	29	43	24	3,9	100
Telttailupaikat	173	39	2	6	25	42	24	3,8	232
Esitteet, kartat ja opaskirjat	269	61	2	7	22	47	22	3,8	146
Metsähallituksen aluetta kos- kevat www-sivut (luontoon.fi, metsa.fi ja retkikartta.fi)	223	50	0	4	21	43	31	4,0	189
Maantienvarsien opastus	377	85	1	3	23	44	29	4,0	40
Yrittäjien tuottamat palvelut (esim. kahvilat ja ohjelmapal- velut)	322	73	1	3	17	43	36	4,1	92
Reittien ja rakenteiden turval- isuus	387	87	0	2	19	52	26	4,0	33
Yleinen turvallisuus	403	91	0	1	14	53	33	4,2	17
Yleinen siisteys	423	95	0	2	14	47	36	4,2	5
Maiseman vaihtelevuus	421	95	0	1	10	39	49	4,4	3
Vuokramökkit	185	42	1	8	26	38	28	3,8	219
Jokin muu	1	0	0	0	0	0	100	5,0	0
Vastanneita yhteensä	444								

Taulukko 35. Vastanneiden tyytyväisyys Ruunaan retkeilyalueen palvelujen määrään kokonaisuudessaan. Arviointi: 1 = erittäin tyytymätön, ... 5 = erittäin tyytyväinen.

Palvelu	Arvioinut		Arviointi, %					Keski-arvo
	n	%	erittäin tyytymätön	melko tyytymätön	ei kumpikaan	melko tyytyväinen	erittäin tyytyväinen	
Tyytyväisyys palveluiden määrään kokonaisuudessaan	439	99	0	0	7	52	40	4,3

3.3.3 Kävijöiden odotusten toteutuminen

Tutkimuksessa selvitettiin kävijöiden ennako-odotusten täyttymistä Ruunaan retkeilyalueella luonnonympäristön, harrastusmahdollisuuksien sekä reittien ja rakenteiden suhteen.

Parhaiten odotukset täytti luonnonympäristö, jonka vastaavuus odotuksiin sai keskiarvon 4,65. Seuraavaksi parhaiten ennako-odotuksia vastasivat harrastusmahdollisuudet, joiden keskiarvoksi tuli 4,42. Harrastusmahdollisuuksien kohdalla odotusten täyttymisen arvioi melko huonoksi 1 % ja keskinertaiseksi 11 % vastaajista. Reitit ja rakenteet saivat myös hyvän keskiarvon, 4,36. Niiden kohdalla odotusten täyttymisen arvioi melko huonoksi 1 % ja keskinertaiseksi 9 % vastaajista.

Kokonaisuudessaan kävijöiden odotukset täytyivät hyvin, eikä mihinkään kohtaan annettu vastausta ”erittäin huonosti”.

Taulukko 36. Vastanneiden ennako-odotusten täytyminen Ruunaan retkeilyalueella. Arviointi: 1 = erittäin huonosti, ... 5 = erittäin hyvin.

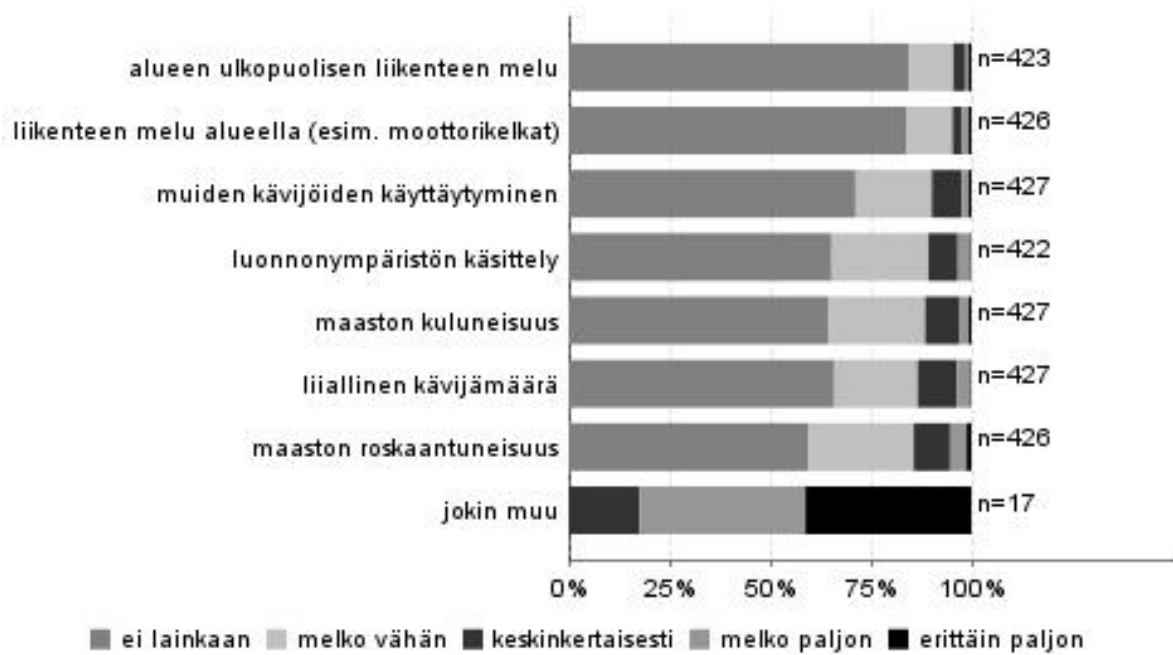
Odotukset	Vastanneita		Arviointi, %					Keskiarvo	Keskihajonta
	n	%	erittäin huonosti	melko huonosti	keskinertaisesti	melko hyvin	erittäin hyvin		
Luonnonympäristö	439	100	0	0	3	28	69	4,65	0,56
Harrastusmahdollisuudet	423	96	0	1	11	34	54	4,42	0,71
Reitit ja rakenteet	431	98	0	1	9	43	47	4,36	0,69
Vastanneita yhteensä	439								

3.3.4 Vastanneiden käyntiä häirinneet tekijät

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, oliko jokin tekijä häirinnyt heidän vierailuaan Ruunaan retkeilyalueella. Mielipidettä kysyttiin maaston kuluneisuudesta ja roskaantuneisuudesta, luonnonympäristön käsittelystä, liiallisesta kävijämäärästä, muiden kävijöiden käyttäytymisestä, alueen ulkopuolisen liikenteen melusta ja liikenteen melusta retkeilyalueella. Näiden lisäksi oli mahdollista ilmoittaa ja arvioida käyntiä häirineitä muita tekijöitä. Arviointi suoritettiin asteikolla yhdestä viiteen (1 = häiritsevästi paljon, ... 5 = ei häirinnyt lainkaan).

Pääsääntöisesti vastaajat eivät kokeneet häiriötä vieraillessaan retkeilyalueella (kuva 13). Kaikissa kohdissa 60 % tai enemmän vastanneista arvioi, ettei kyseinen tekijä häirinnyt lainkaan heidän vierailuaan. Voimakkaimmin kävijöitä häiritsevästi häiritseviä tekijöitä maaston roskaantuneisuus, jonka arvioi erittäin häiritsevänä 1 % vastaajista ja melko häiritsevänä 4 % vastaajista.

Noin 4 % vastaajista oli kokenut erittäin tai melko häiritsevänä jonkin muun tekijän kuin edellä mainitut (taulukko 39). Näitä olivat esimerkiksi huonot opasteet, rikkinäiset pitkospuut ja sopivan pituisen kalastuslupan puuttuminen myynnistä. Luonnonilmiöistä häiriötä aiheuttivat hyttyset ja muut hyönteiset (6 mainintaa).

Kuva 13. Vastanneita häirinneet tekijät Ruunaan retkeilyalueella.

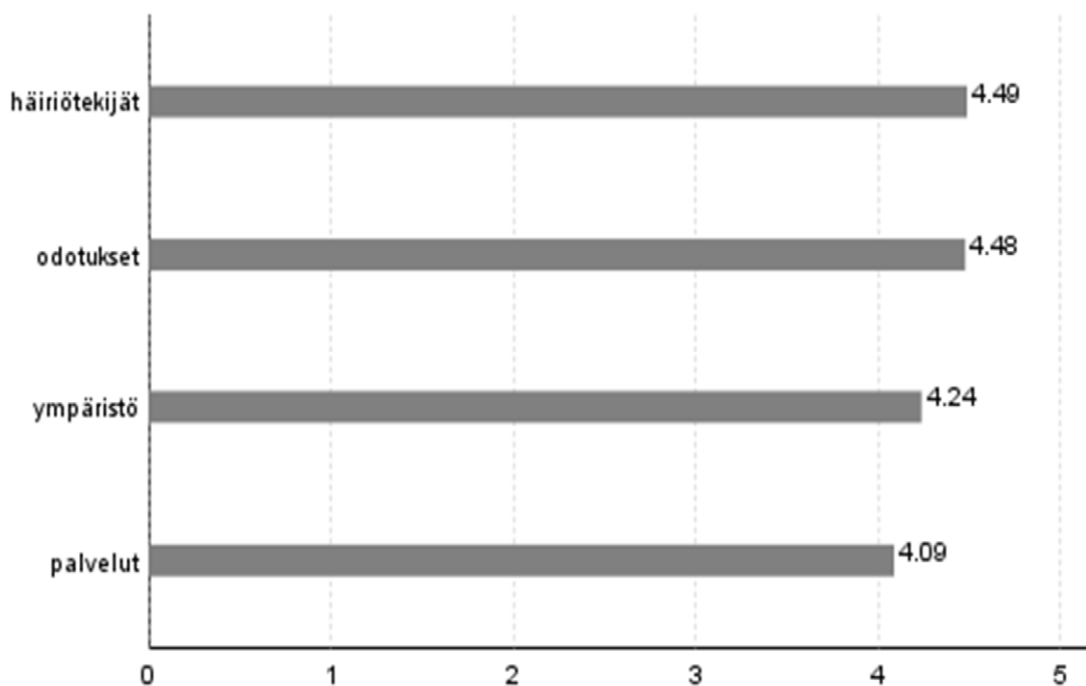
Taulukko 39. Muut vastanneita häirinneet tekijät.

Häiriö muu	Kpl
12 tunnin ja 3 vrk kalastuslupa puuttuu	1
Holtiton koirien pito	1
Huono polttopuuhuolto	1
Hyttyset	3
Itikat, paarmat	2
Jyrkät rannat ovat liukkaat	1
Kaloja jätetty nuotiopaikalle ja muurahaispesän päälle (Miikkula)	1
Mökin kunto (Retkeilykeskus)	1
Opastusviitat huonot	1
Pitkospuut rikki	1
Rankojen sahaaminen	1
Retkeilykeskuksen aittojen löytäminen vaikeaa huonojen opasteiden takia	1
Tupakantumpit	1
Öttiäiset	1
Yhteensä	17

3.3.5 Kävijätyytyväisyysindeksi

Ruunaan retkeilyalueen valtakunnallisesti vertailukelpoinen kävijätyytyväisyysindeksi on 4,26. Arvosana 5 tarkoittaa erittäin hyvää ja arvosana 1 erittäin huonoa. Indeksillä on käyttökelvoinen valtakunnallisissa vertailuissa ja kuvaa karkealla tasolla kävijöiden yleistä tyytyväisyyttä heidän kyseiseen käyntiinsä retkeilyalueella. Kävijätyytyväisyysindeksi on laskettu seuraavien osatekijöiden keskiarvona: mielipiteet palveluista ja ympäristön laadusta, ennakko-odotusten toteutuminen ja käyntiä häiritsevät tekijät. Ruunaan retkeilyalue sai kaikista kävijätyytyväisyyden osatekijöistä arvosanaksi yli 4, mistä voidaan päätellä kävijöiden olevan hyvin tyytyväisiä retkeilyalueeseen (kuva 14).

Kuva 14. Kävijätyytyväisyyteen liittyvien osatekijöiden keskiarvot (1 = erittäin huono, ... 5 = erittäin hyvä) Ruunaan retkeilyalueella.

3.4 Vapaamuotoiset ajatukset

Kävijöillä oli mahdollisuus antaa kyselylomakkeen lopussa vapaamuotoista palautetta Ruunaan retkeilyalueella käyntiinsä liittyen. Kommentteja tuli yhteensä 88 kappaletta. Kaikki kommentit löytyvät liitteestä 5 raportin lopusta. Retkeilykeskukselta saaduissa lomakkeissa oli paljon vapaamuotoista palautetta koskien retkeilykeskuksen omia palveluja, joten aivan niitä kaikkia ei kirjattu lopulliseen raporttiin, jos sama asia toistui monessa kommentissa. Tieto näistä palautteista on välittynyt retkeilykeskukselle lomakkeiden palautuksen yhteydessä ja ne ovat saatavissa myös myöhemmin Metsähallitukselta. Kaikki retkeilyalueen yleiseen kehittämiseen liittyvät kommentit on otettu raporttiin mukaan.

Kävijät kehuivat paljon Ruunaan luontoa ja luonnonnähtävyyksiä. *”Täällä puhdas luonto näyttäytyy parhaimmillaan. Oikea erämaa on käden ulottuvilla. :)”* Monet myös kiittivät Metsähallitusta alueen hoidosta. Useasta kommentista ja maastossa käydyistä keskusteluista tuli ilmi, että Ruunaa on tehnyt suuren vaikutuksen ihmisiin ja sinne tullaan uudestaan. *”Upeaa luontoa. Oli ensimmäinen käyntikerta, mutta ei viimeinen.”* Monella on myös tapana tulla joka vuosi kalareissulle tai koskimaisemia katsomaan. *”Ryhmäpäättös tulla taas 2018!”* Myös luonnon aikaansaama hyvinvointivaikutus näkyy palautteissa. *”Ruunaalla patikoiminen on terapiaa parhaimmillaan”.*

Kävijöiden antamat valitukset ja kehittämisehdotukset liittyivät yleensä samoihin aiheisiin. Jotkut valittivat esimerkiksi Neitikosken opasteviitoista, jotka eivät auttaneet perille tarpeeksi näkyvästi. Jotkut kertoivat käyneensä epähuomiossa läheisellä veneenlaskupaikalla, kun tarkoituksena oli mennä Neitikoskelle. Monet kävijät myös miettivät Neitikoskella, mistä päästään luontopolulle ja Haapavitjalle, joten niidenkin kohdalla opasteiden parannus lienee paikallaan. Jotkut toivoivat kaatuneiden puiden raivausta reiteiltä, samoin pitkospuiden korjausta esimerkiksi Neitikoskelta Haapavitjalle menevällä osuudella. Kalastukseen liittyviä kommentteja oli esimerkiksi se, että istutuskalaa voisi olla enemmän, koska kalastusluvan hinta on noussut. Myös paikan päältä ostettavia karttoja toivottiin monessa kommentissa lisää.

Joissakin maastossa käydyissä keskusteluissa haastateltavat harmittelivat maastossa näkyviä roskia ja tekivät ehdotuksia; roskattomasta retkeilystä voisi tiedottaa näkyvämmiin laavuilla. Ruunaa on roskattoman retkeilyn alue, mikä tarkoittaa, että tulipaikoilla ei ole erillisiä roska-astioita, vaan jokainen retkeilijä vie omat roskansa mukanaan pois luonnosta. Neitikosken ja Siikakosken pysäköintipaikoilta löytyvät ekopisteet, joihin muovi- ja metallijätteet voi jättää. Palavan jätteen voi polttaa nuotiossa ja kompostoituvan jätteen voi laittaa kuivakäymälään ja peittää jätteet seosaineella.

4 Tulosten tarkastelu

4.1 Yhteenveto

Ruunaan retkeilyalue on tulosten ja maastossa kuultujen kommenttien perusteella kävijöille tärkeä ja viihtyisä retkeily- ja virkistyskohde, jonne sekä aiemmin käyneet että ensikertalaiset haluvat palata uudestaan. Ainutlaatuiset koskien kuohut ja erämainen tunnelma itärajan tuntumassa erottavat alueen toisista suomalaisista luontokohteista.

Vuonna 2017 Ruunaan retkeilyalueelle tehtiin noin 78 400 asiakaskäyntiä. Vastausten perusteella alueen kävijöistä paikallisia oli 12 % ja kotimaisia matkailijoita 81 %. Ulkomaalaisia matkailijoita oli 7 %, joista yksi suurimmista kävijäryhmistä oli venäläiset. Kävijöistä 67 %:lle Ruunaan retkeilyalue oli matkan ainoa tai tärkein kohde.

Tutkimukseen vastanneiden kävijöiden keski-ikä oli 47 vuotta. Suurimman kävijäryhmän muodostivat naisissa 35–44-vuotiaat ja miehissä 45–54-vuotiaat. Yli puolet kävijöistä oli käynyt ammattillisen tai opistotasoisien koulutuksen ja kolmanneksella vastaajista oli alempi tai ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto.

82 % kävijöistä saapui retkeilyalueelle omalla autolla. Useimmiten alueella vierailtiin 2–5 hengen seurueissa. Kaksi kolmasosaa kävijöistä saapui retkeilyalueelle oman perheen jäsenten kanssa. Vastanneista noin neljänneksellä oli lapsia mukana seurueessa.

Retkeilyalueen ylivoimaisesti suosituin vierailukohde oli Neitikoski, jonka helppo ja esteetön reitti tulipaikkoineen vie kävijän lankkusiltaa pitkin aivan kosken äärelle. Myös alueen eteläosassa oleva Siikakoski sekä Neitikoskella sijaitseva Ruunaan retkeilykeskus olivat vierailuimpia käyntikohteita.

Retkeilyalueelle tultiin ennen kaikkea kävelemään, nauttimaan luonnosta, katselemaan maisemia ja kalastamaan. Kaikkein tärkeimmiksi harrastuksiksi vastaajat valitsivat kalastuksen ja Ruunaan elämyksellisen vetonaulan, koskenlaskun. Melonnan harrastajat olivat todennäköisesti hieman aliedustettuina otoksessa vaikean tavoitettavuuden vuoksi ja kalastusta harrastavat todennäköisesti puolestaan yliedustettuina suhteessa muihin kävijäryhmiin. Muita tärkeimpiä syitä vierailulla Ruunaalla olivat luonnon kokeminen, maisemat, rentoutuminen, poissaolo melusta ja saasteista ja yhdessäolo oman seurueen kanssa.

Ruunaan retkeilyalue on yli puolelle kävijöistä yöpymiskohde. Alueella ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsee useita majoituspalveluja tarjoavia yrityksiä, ja vastaajien suosituin yöpymismuoto olikin vuokramökki, jossa yövyttiin keskimäärin kolme vuorokautta. Myös omassa majoitteessa (telтта tms.) ja asuntoautossa tai -vaunussa yöpyminen oli yleistä. Ruunaan lähialueella (Lieksan kaupunki) yövyttiin eniten ystävän tai sukulaisen luona. Ruunaalla päiväseltään käyvä kävijä kulutti aikaa alueella keskimäärin 3,6 tuntia. Vilkkainta alueella oli kesälomakaudella heinäkuussa.

72 % vastanneista oli käynyt Ruunaan retkeilyalueella aikaisemmin, ja viimeisen viiden vuoden aikana korkeintaan neljä kertaa. Vastaajien joukkoon lukeutuu myös hyvin aktiivisesti Ruunaalla käyviä ihmisiä, jotka liikkuvat alueella useita kertoja vuodessa. Ruunaalla on siis varsin vakiintunut kävijäkunta, mutta alue houkuttelee myös uusia vierailijoita.

Kävijöiltä kysyttiin, miten he kokivat käyntinsä Ruunaan retkeilyalueella vaikuttaneen terveyden-tilaansa ja hyvinvointiinsa sosiaalisen, psyykkisen ja fyysisen hyvinvoinnin osalta. Kaikilla osa-alueilla yli 80 % vastaajista oli täysin tai jonkin verran samaa mieltä siitä, että heidän hyvinvointinsa oli lisääntynyt kullakin hyvinvoinnin osa-alueella.

Kävijöiltä tiedusteltiin myös, minkä arvoiseksi rahassa mitattuna he arvioisivat kokemansa terveys- ja hyvinvointivaikutukset käynnillään Ruunaan retkeilyalueella. Vastanneiden keskimäinen arvio eli mediaani käyntinsä terveys- ja hyvinvointivaikutuksista oli 110 euroa ja keskiarvo 322,74 euroa.

Suurin osa kävijöistä oli tyytyväisiä Ruunaan retkeilyalueen tarjoamiin reitteihin ja palvelurakenteisiin, kuten laavuihin ja muihin tulentekopaikkoihin, polttopuuhuoltoon ja pysäköintipaikkoihin. Myös palveluiden määrää pidettiin hyvänä.

Moni Ruunaan kävijä, sekä konkari että ensikertalainen, oli ihastunut Ruunaan luontoon, mikä näkyi tutkimuksen vapaamuotoisissa palautteissa ja maastossa käydyissä keskusteluissa. Palvelurakenteiden kehittämis ehdotuksia tuli esimerkiksi teltpaikkojen, karttojen, opasteiden ja pitköspuiden korjauksen suhteen.

4.2 Vertailu aiempiin tutkimuksiin

Ruunaan retkeilyalueella on aiemmin tehty kävijätutkimukset vuosina 2000 (Eisto 2004) ja 2009 (Ahtiainen 2011). Tässä raportissa verrataan enimmäkseen vuonna 2009 tehtyä kävijätutkimusta vuoden 2017 tutkimukseen. Vuoden 2000 tutkimuksessa käytetty lomake eroaa huomattavasti vuosien 2009 ja 2017 tutkimusten lomakkeesta, joten kaikkien osatekijöiden vertailua ei pystytä luotettavasti tekemään. Vuoden 2000 tutkimuksessa on painotettu enemmän retkeilyalueen paikallistaloudellisten vaikutusten osuutta ja samalla on tehty kysely alueen yrittäjille.

Vuonna 2017 tehtyyn kävijätutkimukseen vastasi kaikkiaan 444 kävijää. Vuonna 2009 luku oli 340 ja vuonna 2000 vastauksia saatiin 373.

Ruunaan kävijätutkimukseen 2017 saatiin huomattavasti enemmän vastauksia kalastajilta kuin edelliseen, vuoden 2009, kävijätutkimukseen. Näin Ruunaan koskia suosivien kalastajien ääni on saatu paremmin kuuluviin. Sekä naisten että miesten yhteenlasketussa tuloksessa kalastuksen oli valinnut harrastukseksi Ruunaalla vuonna 2017 45 %, kun vuonna 2009 luku oli alle 20 %.

Kalastajien suurempi osuus näkynee esimerkiksi siinä, että miesten osuus kävijöistä 2017 oli 57 %, kun vuonna 2009 se oli 50 %. Myös kalastajien suosimilta alueilta saatiin vuonna 2017 enemmän vastauksia; Paasikoskelta–Haapavitjalta 19 kpl enemmän ja Murroolta–Siikakoskelta peräti 90 kpl enemmän kuin vuonna 2009. Myös oman majoitteen (teltan) käyttö yöpymismuotona ja retkeilyalueella yöpyjien määrä on lisääntynyt vuodesta 2009, mikä voi viitata kalastajien suurempaan vastausmäärään. Vuonna 2009 omaa majoitetta käytti 18 yöpyjää, kun 2017 luku oli 63 yöpyjää.

Sekä vuosien 2017 että 2000 aineistossa suurimman kävijäryhmän muodostivat 35–44 vuotiaat, kun 2009 se oli 45–55-vuotiaat. Vastaajien koulutustaso ja asuinkunnat ovat pysyneet tutkimuksessa melko samana. Pohjoisesta ja länsirannikolta tulevien matkailijoiden osuudet ovat edelleen pysyneet pieninä.

Myös vuonna 2017 Ruunaalle tultiin 2009 tutkimustulosten tapaan oman perheen seurassa tai ystävien ja sukulaisten kanssa. Seuruekoko on pysynyt samana; 2–5 hengen pieni ryhmä on yleisin. Vuonna 2017 hieman useampi seurue ilmoitti mukana olevan lapsia.

Ruunaan retkeilyalueen asema matkan ainoana ja tärkeimpänä kohteena on noussut 10 prosenttiyksikköä vuodesta 2009. Vuonna 2009 Ruunaa oli tärkein kohde 57 %:lle vastaajista, vuonna 2017 67 %:lle vastaajista. Vuoden 2009 tutkimuksessa retkeilyalueelle saapumisajankohta painottuu loppuviikolle, kun vuoden 2000 tuloksissa saapumiset jakautuivat tasaisemmin koko viikolle. Vuonna 2017 maanantai ja torstai olivat yleisimmät saapumispäivät, muiden päivien ollessa aika tasaisia saapumisen suhteen.

Käyntien alueellinen jakautuma on kaikissa tehdyissä kävijätutkimuksissa samankaltainen. Eniten käytiin Neitikoskella sekä Siika- ja Murrookoskella. Ruunaan retkeilykeskus on osittain paikannut Metsähallituksen luontotalon vierailukohteena sen jälkeen, kun luontotalo lakkautettiin vuonna 2014.

Vuosina 2000 ja 2017 Ruunaalla yöpyjien määrä oli huomattavasti päiväkävijöiden määrää suurempi, kun taas vuonna 2009 molempia oli likimain yhtä paljon. Vuoden 2017 tutkimuksessa suurin osa kävijöistä oli käynyt aiemmin Ruunaalla (72 %), kun taas 2009 ensikertalaisia oli vastajissa eniten.

Vastajien mainitsemista suosituista harrastuksista kävely, luonnosta nauttiminen, luonnon tarkkailu, maisemien katselu ja koskenlasku olivat samoja vuonna 2009 ja 2017. Myös tutkitut virkistysmotiivit olivat tutkimuksissa samanlaisia. Eroa oli siinä, että vuonna 2017 kävijöiden aktiviteeteissa painottui enemmän kalastus, vuonna 2009 koskenlasku.

Kävijätyytyväisyys oli sekä 2009 että 2017 tehdyssä tutkimuksessa korkea. Vuoden 2009 tutkimuksessa tyytyväisimpiä oltiin tulentekopaikkoihin ja laavuihin, polttopuihin tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla, polkureitistöön ja pysäköintipaikkoihin. Suurin piirtein samat asiat keräsivät myös vuonna 2017 eniten kiitosta. Kävijätyytyväisyysindeksi on hieman noussut; vuonna 2009 se oli 4,24 ja vuonna 2017 4,26. Myöskään kävijöitä häirinneissä tekijöissä ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia tutkimusten välillä.

Kiitokset

Kesä kävijätutkimuksen parissa oli todella mukava kokemus. Eri Ruunaan osat ja niiden ainutlaatuinen luonto tulivat minulle tutuksi. Myös muut Lieksan helmet eli Patvinsuo, Pieni Ritojärvi, Änäkäinen ja Koli olivat upeita käyntikohteita. Ruunaan retkeilijöiden ja kalastajien kohtaaminen oli mielenkiintoista, ja oli ilo huomata, miten hyvin esimerkiksi kalastajat lähtivät mukaan tutkimukseen. Kesän tutkimusta tehdessä pääsi kuulemaan kävijöiden retkitarinoita ja erilaisia kehittämissideoita, näkemään riemua, kun kala nappasi sekä opastamaan retkeilijöitä kohteille ja reiteille. Työ luonnon virkistyskäytön kehittämisen hyväksi tuntui merkitykselliseltä ja itselleni mielekkäältä tehtävältä.

Suuri kiitos suunnittelija Heikki Räsäselle kävijätutkimuksen ohjauksesta sekä kiitos muulle Metsähallituksen henkilökunnalle. Kiitokset Ruunaan matkailuyrittäjille yhteistyöstä sekä kaikille kävijätutkimukseen vastanneille kävijöille.

Lähteet

- Ahtiainen, T. 2011: Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2009. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 158. 56 s.
- Eisto, I. 2003: Ruunaan retkeilyalueen kävijät ja paikallistaloudelliset vaikutukset. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 143. 75 s.
- Eisto, I. 2009: Kylläpä kestää. Paikallisesti kestävä kehityksen ja ympäristölähtöisen kehittämistoiminnan suhde harvaanasutulla maaseudulla. – Väitöskirja, Joensuun yliopiston yhteiskuntatieteellisiä julkaisuja 101. 195 s.
- Kajala, L., Almik, A., Dahl, R., Dikšaitė, L., Erkkonen, J., Fredman, P., Jensen, F., Søndergaard, Karoles, K., Sievänen, T., Skov-Petersen, H., Vistad, O. I. & Wallsten, P. 2009: Kävijäseuranta luontoalueilla – Pohjoismaiden ja Baltian maiden kokemuksiin perustuva opas. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 116. 144 s.
- Laukkanen, M. 2010: Kolin–Ruunaan alueen luontomatkailusuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 87. 39 s.
- Metsähallitus 2011: Ruunaan retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 67. 85 s.
- Metsähallitus 2019: Ruunaan retkeilyalue. – Luontoon.fi-verkkopalvelu, Metsähallitus, Vantaa, <www.luontoon.fi/ruunaa>.
- Metsähallitus & Metsäntutkimuslaitos 2009: Kansallispuistojen ja retkeilyalueiden kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset vaikutukset. – Metsähallitus, Vantaa. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1344>. 16 s.
- Oksanen, M. & Kärkkäinen, A. (toim.) 2006: Virran varrelta – Lieksanjoen opaskirja. – Metsähallitus, Vantaa. 133 s.
- Vatanen, E. & Kajala, L. 2015: Kansallispuistojen, retkeilyalueiden ja muiden luontomatkailullisesti arvokkaiden suojelukohteiden paikallistaloudellisten vaikutusten arviointimenetelmän kertoimien päivitys 2014. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 213. 28 s.

Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimuksen 2017 otantakehikko

Paikka	Kohderyhmä	Arvioitu käyntikertamäärä tutkimusjakson aikana	Havainnot (tavoite 5-11 vastausta / päivä paikasta riippuen)
Haapavitja-Paasikoski	Kaikki kävijät	5 000	30
Neitikoski	Kaikki kävijät	18 000	110
Retkeilykeskus	Kaikki kävijät	10 000	90
Murrookoski-Siikakoski	Kaikki kävijät	14 000	126
Yritykset	Kaikki kävijät	8 000	54
Yhteensä		55 000	410

Aineiston keruuakataulu Ruunaan retkeilyalueella 2017

touko-kesäkuu 2017

päivä	16.5.	20.5.	25.5.	26.5.	2.6.	3.6.	6.6.
paikka	Neitikoski/ Murrookoski- Siikakoski	Murrookoski- Siikakoski	Neitikoski	Murrookoski- Siikakoski	Matkailuyritys	Haapavitja- Paasikoski	Neitikoski
kello	14-19	9-14	14-19	9-14	9-14	13-17	14-19
tavoite	11	9	11	9	5	9	11
kpl	3/2	10	21	5	0	2	14
<i>65 lomakkeet yhteensä, kpl</i>							57

kesäkuu 2017

päivä	7.6.	12.6.	16.6.	18.6.	20.6.	21.6.	22.6.
paikka	Neitikoski	Murrookoski- Siikakoski	Neitikoski	Murrookoski- Siikakoski	Murrookoski- Siikakoski	Matkailuyritys	Retkeilykes- kus
kello	9-14	14-19	9-14	14-19	9-14	13-17	9-14
tavoite	11	9	11	9	9	9	10
kpl	12	4	20	8	9	0	7
<i>68 lomakkeet yhteensä, kpl</i>							60

heinäkuu 2017

päivä	28.6.	29.6.	1.7.	4.7.	5.7.	8.7.	11.7.
paikka	Neitikoski	Murrookoski- Siikakoski	Haapavitja- Paasikoski	Retkeilykeskus	Haapavitja- Paasikoski	Murrookoski- Siikakoski	Retkeilykes- kus
kello	14-19	9-14	14-19	10-14	9-14	14-19	9-14
tavoite	11	9	5	10	5	9	10
kpl	18	16	1	7	6	16	1
<i>59 lomakkeet yhteensä, kpl</i>							65

heinäkuu 2017

päivä	13.7.	14.7.	16.7.	20.7.	21.7.	23.7.	29.7.
paikka	Neitikoski	Murrookoski- Siikakoski	Neitikoski	Murrookoski-Sii- kakoski	Haapavitja- Paasikoski	Matkailuyritys	Neitikoski
kello	14-19	9-14	14-19	9-14	14-19	10-14	14-19
tavoite	11	9	11	9	5	9	11
kpl	12	7	11	17	4	5	13
<i>65 lomakkeet yhteensä, kpl</i>							69

elokuu 2017

päivä	30.7.	31.7.	1.8.	2.8.	3.8.	4.8.	10.8.
paikka	Matkailuyri- tys	Murrookoski- Siikakoski	Haapavitja- Paasikoski	Murrookoski-Sii- kakoski	Matkailuyritys	Neitikoski	Retkeilykes- kus
kello	10-15	12-16	11-14	14-19	10-14	14-19	9-14
tavoite	10	9	5	9	9	11	10
kpl	2	6	5	10	0	0	0
<i>63 lomakkeet yhteensä, kpl</i>							23

elokuu 2017

päivä	13.8.	19.8.	21.8.				
paikka	Murrookoski-Siikakoski	Haapavitja-Paasikoski	Murrookoski-Siikakoski				
kello	14-19	9-14	14-19				
tavoite	9	5	10				
kpl	1	0	10				
<i>24 lomakkeet yhteensä, kpl</i>							11

Neitikosken retkeilykeskuksessa jatkuva otanta

päivä	24.5.	25.5.	26.5.	1.6.	6.6.	8.6.	9.6.
paikka	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus
kello							
tavoite							
kpl	2	2	3	1	2	2	1
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							13

kesäkuu 2017

päivä	10.6.	11.6.	12.6.	14.6.	16.6.	19.6.	21.6.
paikka	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus
kello							
tavoite							
kpl	3	2	1	1	3	6	3
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							19

kesä-heinäkuu 2017

päivä	23.6.	24.6.	26.6.	29.6.	30.6.	1.7.	2.7.
paikka	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus
kello							
tavoite							
kpl	5	4	2	3	5	1	2
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							22

heinäkuu 2017

päivä	3.7.	7.7.	9.7.	10.7.	11.7.	13.7.	14.7.
paikka	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus
kello							
tavoite							
kpl	2	8	4	4	1	5	2
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							26

LIITE 2. 3(3)

heinäkuu 2017

päivä	16.7.	17.7.	18.7.	19.7.	20.7.	21.7.	23.7.
paikka	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus	Retkeilykeskus
kello							
tavoite							
kpl	2	10	1	2	1	1	1
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							18

päivä	24.7						
paikka	Retkeilykeskus						
kello							
tavoite							
kpl	2						
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							2

Haapavitja-Paasikoskella lomakkeita saatavilla heinäkuun alusta alkaen yhdellä laavulla

päivä	3.7.	13.7.	15.7.	9.8.	17.8.	21.8.	
paikka	Haapavitja-Paasikoski	Haapavitja-Paasikoski	Haapavitja-Paasikoski	Haapavitja-Paasikoski	Haapavitja-Paasikoski	Haapavitja-Paasikoski	
kello							
tavoite							
kpl	2	1	1	1	1	4	
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							10

Alueella toimivat yritykset (pl. Ruunaan retkeilykeskus)

päivä	6.7.	8.7.	10.7.	11.7.	12.7.	16.7.	17.7.
paikka	Yritys	Yritys	Yritys	Yritys	Yritys	Yritys	Yritys
kello							
tavoite							
kpl	1	6	19	3	4	1	3
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							37

heinäkuu 2017

päivä	19.7.	20.7.	21.7.	22.7.	24.7.		
paikka	Yritys	Yritys	Yritys	Yritys	Yritys		
kello							
tavoite							
kpl	1	2	3	1	5		
<i>lomakkeet yhteensä, kpl</i>							12

Vastaajien ilmoittamat matkan muut kohteet

Muita kohteita, kun Ruunaa oli yksi matkan suunnitelluista kohteista	Kpl
Bomba	1
Eno-Jukolan viesti, Eva Ryynäsen ateljee	1
Finland	1
Heinävesi	1
Helsinki, Turku, Savonlinna	1
Hossa, Kuusamo, Pyhä-Luosto, Ylläs, Ranua	1
Hossa, Möhkö, sotamuistomerkit	1
Hossa, Posio	1
Huhmari, Joensuu, Koli, Höytiäinen, Lieksa, Nurmes	1
Karhunpolku	1
Karhunpolku + tiet meno-paluu reitille	1
Kesämökki	1
Koli	20
Koli ja muu Itä-Suomi	1
Koli, Hossa	1
Koli, Joroinen	1
Koli, Konnevesi	1
Koli, Lapland	1
Koli, Petkeljärvi, Patvinsuo	1
Koli, Vuokatti, Oulu	1
Kolin kansallispuisto, Oulangan kansallispuisto	1
Kolin Paimentupa	1
Kuhmo	1
Kuopio	1
Kuusamo	2
Lieksa	1
Lieksa high school	1
Lieksa, Koli, Lappi, Kuopio	1
Lieksan kaupunki	1
Lieksan keskusta	2
Lieksan keskusta, oma mökki	1
Manamansalo, Nurmes	1
Museo, konsertti	1
Oma mökki	1
Oma mökki, Bomba, Outokummun kaivosmuseo	1
Oma mökki, Lieksa, pieni Ritojärvi, Patvinsuo	1
Paateri, Ilomantsi, Kareliasoutu	1
Patvinsuo	1
Patvinsuo, Petkeljärvi, Karhunpolku	1
Patvinsuon kansallispuisto	1
Petkeljärvi, Koli, Bomba	1
Petkeljärvi, Patvinsuo, Koivusuo/Koitaajoki, Valtimo, Hossa	1

LIITE 3. 2(2)

Muita kohteita, kun Ruunaa oli yksi matkan suunnitelluista kohteista	Kpl
Pohjois-Suomi	1
Punkaharju, Heinävesi, Koli	1
Pyhä-Häkin kansallispuisto, Koirajärvi, Patvinsuo	1
Ratsutalli, pieni Ritojärvi	1
Reповesi, Linnansaari, Joensuu, Koli, Patvinsuo, Petkeljärvi	1
Rokua, Kuusamo, Norjan Kirkkoniemi	1
Ruka	1
Sallatunturi	1
Savonlinna	1
Sukulaisten luona käynti, Lieksan vaskiviikot, Rajaperinnetalo, Pielisen museo	1
Sukulaisten luona vierailu	1
Sukulaisten tapaaminen	1
Suomussalmi, Hailuoto	1
Särkänniemi	1
Taivalkosken melontakeskus	1
Tour trip through Finland	1
Vaskiviikot	1
Visiting our sister school	1
Vuokatti ja Saimaa	1
Ystävän luona vierailu	1
Änäkäinen	1
Änäkäinen, Patvinsuo	1
Yhteensä	85

Matkan pääkohde tai pääkohteet, kun Ruunaa oli ennalta suunnittelemaan kohde matkan varrella	Kpl
Hossa	1
Kavereiden luona käynti Lieksassa	1
Kesämökki	1
Koli	1
Kolin seutu, Outokumpu-Hetta	1
Lieksa, Nurmes	1
North Cape	2
Paikallinen ravintola	1
Sukulaiset :)	1
Ystävien vuotuinen tapaaminen!	1
Änäkäinen	1
Yhteensä	12

Vastaajien ilmoittamat asuinkunnat (n = 411)

Asuinkunta	Kpl	%
Lieksa	53	13
Joensuu	50	12
Kuopio	29	7
Helsinki	28	7
Kontiolahti	18	4
Iisalmi	12	3
Lahti	11	3
Lappeenranta	10	2
Espoo	10	2
Tampere	9	2
Liperi	7	2
Nurmes	7	2
Vantaa	6	1
Järvenpää	6	1
Jyväskylä	5	1
Hämeenlinna	5	1
Mikkeli	5	1
Turku	5	1
Tuusula	5	1
Siilinjärvi	5	1
Kouvola	4	1
Oulu	4	1
Ilomantsi	4	1
Hollola	4	1
Hamina	3	1
Hanko	3	1
Heinola	3	1
Kajaani	3	1
Kangasala	3	1
Kerava	3	1
Kirkkonummi	3	1
Porvoo	3	1
Raasepori	3	1
Leppävirta	3	1
Kärkölä	3	1
Varkaus	3	1
Vesilahti	3	1
Vihti	3	1
Savonlinna	3	1
Pyhäjoki	2	0
Pori	2	0
Ulvila	2	0

LIITE 4. 2(2)

Asuinkunta	Kpl	%
Valkeakoski	2	0
Ylivieska	2	0
Outokumpu	2	0
Kotka	2	0
Kaavi	2	0
Kempele	2	0
Muurame	2	0
Pieksämäki	2	0
Imatra	2	0
Hyvinkää	2	0
Hämeenkyrö	2	0
Harjavalta	1	0
Hattula	1	0
Jalasjärvi	1	0
Janakkala	1	0
Aura	1	0
Akaa	1	0
Enonkoski	1	0
Kitee	1	0
Kittilä	1	0
Kauniainen	1	0
Kaarina	1	0
Jämsä	1	0
Ikaalinen	1	0
Joroinen	1	0
Juankoski	1	0
Juva	1	0
Pirkkala	1	0
Parikkala	1	0
Saarijärvi	1	0
Salo	1	0
Mäntyharju	1	0
Mänttä-Vilppula	1	0
Naantali	1	0
Nokia	1	0
Nurmijärvi	1	0
Orimattila	1	0
Kemijärvi	1	0
Loppi	1	0
Maaninka	1	0
Lempäälä	1	0
Lapinlahti	1	0
Ylöjärvi	1	0
Ähtäri	1	0
Virrat	1	0
Vieremä	1	0
Pyhtää	1	0

Vapaamuotoinen palaute

Luokka	Laatu	Vapaamuotoinen palaute
ei määritelty	kehittämisehdotus	Toivoisin alueen kehittyvän lisääntyvän kävijämäärän myötä. Markkinointi ja alueen tunnetuksi saaminen tärkeää.
ei määritelty	kehu	Mukava tunnelma. Väljä maasto erilaiseen majoittumiseen. Retkeilykeskuksessa ystävällinen ja joustava palvelu.
ei määritelty	kehu	Hyvä näin.
ei määritelty	ei määritelty	Ympäröivä luonto on rauhoittava ja koski luo hienon tunnelman. Vuokramökit ovat hintaansa nähden ja muutenkin huonossa kunnossa. Esim. sisustus ja saunat vaatisivat päivitystä.
Lvk- Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Enemmän esteetöntä reitistöä
Lvk- Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Kaatuneiden puiden raivauksessa Karhunpolun ja Ruunaan alueen osalta toivon Metsähallitukselta painetta Lieksan kaupungin suuntaan (kevällä reitit auki)
Lvk- Retkeily -Reitit	kehittämisehdotus	Voisitteko Koskikierroksella raivata/avartaa polun vartta pensaikoista ja kaatuneista puista
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Opasteet Neitikosken parkkipaikalta reiteille - parannus tarpeellinen.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Tarvitaan kunnan kartta, jossa näkyy selkeästi autotiet ja p-paikat käyntikohteisiin.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Koskenlaskun lähtöpaikkaan (Matkalahti) lyhyt esittely alueesta ja rajavartiolaitoksesta.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	kehittämisehdotus	Koskikierroksen alku- ja loppumerkinnot selkeämmiksi
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Neitikosken opasteet isolta tieltä ja parkkipaikalta eivät olleet hyvät.
Lvk- Retkeily -Maasto-opasteet ja viitat	valitus	Muuten hyvä mutta teiden opastus ei toimi hyvin.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Metsää ja puustoa voisi harventaa, vanhat rumat puut poistaa, valoa pääsisi enemmän. Riippusilta Neitikosken yli ja kosken toisellekin puolelle kävelylinkkuja ja levähdyslevikkeitä
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Lisää laavupaikkoja! Maakellari Neitisaareen ruoan säilytystä varten
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Telttapaikkoja enemmän leiripaikoille.
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	kehittämisehdotus	Pitkokset kaipaavat paikoin korjausta Koskikierroksella
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Pitkospuiden kunto paikoitellen huono/vaarallinen
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Joskus tylsä saha ja märät polttopuut
Lvk- Retkeily -Muut palvelurakenteet	valitus	Neitikoskelta Haapavitjalle menevä pitkospuupolku vaatii korjausta muutamassa kohtaa.
Lvk- Retkeily -Metsästys ja kalastus	muu	Kaloja voisi tulla enempi :)
Lvk- Retkeily -Metsästys ja kalastus	kehittämisehdotus	Kalan istutuksia voisi olla enemmän - luvan hinta noussut

LIITE 5. 2(4)

Lvk- Retkeily -Metsästy- s ja kalastus	kehittämisehdotus	Enemmän istutuskalaa ja tarkempaa valvontaa!
Lvk- Retkeily -Metsästy- s ja kalastus	valitus	Kausiluvan hinta!
Lvk- Retkeily -Metsästy- s ja kalastus	valitus	Kausiluvan hinta nostettu kohtuuttoman suureksi
Lvk- Retkeily -Metsästy- s ja kalastus	valitus	Kalastoistutukset vain kirjolohelle, taimenet ovat olleet huonolaatuisia
Lvk- Retkeily -Metsästy- s ja kalastus	valitus	Enemmän kirjolohta tai isompia taimenia. Kausimaksun hinta (250e) liian korkea.
Lvk- Retkeily -Metsästy- s ja kalastus	valitus	Tällä hetkellä 4 vrk kalastusta vaimon kanssa maksaa 8 x 18 e. Tähän jokin helpotus, koska otamme vain yhden kalan per nenä. (12 tunnin ja 3 vrk kalastuslupa puuttuu)
Lvk- Retkeily -Metsästy- s ja kalastus	kehu	Mukava alue kalastella.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	6 päivää kalassa, ei kalaa?! Missä vika?
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Teimme päiväreissun lapsen kanssa melontavesille :)
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	muu	Tehkää Ruunaasta kansallispuisto!
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Luonto- ja retkeilyalueiden kehittäminen ja alueiden lisääminen olisi hyvä.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehittämisehdotus	Lapsiretkelijöiden huomiointi? Ihana päiväretki! Reittien yhteneväisyys; helposta vaikeaan ei päässyt kulkemaan.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitokset hyvästä retkeilyalueesta!
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Iso kiitos Metsähallitukselle!
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Arvokas, hieno ja hyvin hoidettu paikka! Ihana ulkoilla ja juosta täällä, mieli virkistyy!
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos hienosta mahdollisuudesta nauttia luonnosta :)
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Ruunaan kosket ovat ainutlaatuinen luontokohde Patvin- suon ja Kolin ohella. Ruunaan koskien säilyttämisen puo- lesta käytyä kiistaa seuranneena voi vain todeta, miten vii- sas päätös suojele oli, niin työllisyyden kuin muidenkin asi- oiden osalta.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Täällä puhdas luonto näyttäytyy parhaimmillaan. Oikea erä- maa on käden ulottuvilla. :)
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Ihana luonto, rauha ja luonnon äänet.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos hyvin hoidetusta ympäristöstä
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Ruunaalla patikoiminen on terapiaa parhaimmillaan
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos :) Hieno Ruunaa
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Hieno kokonaisuus. Kiitos :)
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Kiitos :) rentouttava paikka.

Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Hyvin menee :) Jatkaa kehitystyötä!
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Tosi kiva maasto. Viihtyisä alue.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Ihana paikka, mieluisa. Tulen käymään joka vuosi varmasti :)
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Alue vertaansa vailla :) Luonnon rauhaa ja upeat maisemat
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Neitikoski erinomainen sijainti Karhunpolun puolimatassa. Huippupaikka ja huippupolku Karhunpolku. Tänne aina päästävä.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Todella ihana paikka! Tulen vierailemaan tulevaisuudessa-kin useasti :)
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Aurinko paistoi, lämmintä oli ja kovasti viihdyttiin.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Ihana käydä täällä patikoimassa, tulemme uudestaan. Upea luonto.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Upeaa luontoa. Oli ensimmäinen käyntikerta, mutta ei viimeinen.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	kehu	Tulin mielelläni uudelleen Ruunaalle. Suosittelisin mielelläni Ruunaalla käyntiä tuttavilleni.
Lvk- Retkeily -Muu luonnon virkistyskäyttö	ei määritelty	Kiva vaihteleva patikointireitti. Helppo aloittelijoillekin - lyhyet etäisyydet. Hyvät laavut ym. Telttapajakoja vähän heikosti reitin varrella.
Lvk- Aspa -Luonto-opastus	kehittämisehdotus	Retkeilyalueen esittelyä Ruunaan retkeilykeskuksessa tulisi kehittää huomattavasti!
Lvk- Aspa -Luonto-opastus	valitus	Metsähallituksen luontokeskuksen sulkeminen oli suuri virhe.
Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Ajantasainen retkeilykartta paperisena versiona, koska puhelimen nettiyhteydet eivät toimi joka paikassa. Ajantasaisia karttoja myös yrityksiin tarjolle, olisin valmis maksamaan paperisesta kartasta, josta näkee toiminnassa olevat ylityspaikat ym.
Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Provide area maps!
Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	More maps from the area, please!
Lvk- Aspa -Muu opastusaineisto	kehittämisehdotus	Netissä voisi olla mobiilikäyttäjälle aiempaa selkeämmät kartat patikointireiteistä :)
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	muu	Ruunaan tupa on erittäin tärkeä alueen palveluvarustuksen kannalta erityisesti nyt kun luontotalon toiminta on lopetettu.
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Mökkien kalusteet, astiastot ja petivaatteet kaipaisi uusia.
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Retkeilykeskuksen mökkejä voisi uudistaa, varsinkin kylpy-/saunatilat. Muuten loistava kokonaisuus, paikalle 10+ arvonsa!
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Tanssilava retkeilykeskuksen yhteyteen
Lvk- Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Neitikosken mökkien päivitys

LIITE 5. 4(4)

Lvk-Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Retkeilykeskuksen pihaympäristössä voitaisiin huomioida lapset: leikkipaikan päivitys. Yleisten tilojen kuntotarkastus retkeilykeskuksessa (wc-suihkutilat)
Lvk-Matkailuyritysten toiminta	kehittämisehdotus	Luonto hienoa ja rentouttavaa. Retkeilykeskuksen mökkien kunto/siisteys on aika huono. Tekstiilit(peitot, suihkuverhot ym.)voisi päivittää.
Lvk-Matkailuyritysten toiminta	valitus	Muuten tyytyväinen, mutta Retkeilykeskuksen mökkien kunto huononee vuosi vuodelta. Esim. sauna, kiuas ei oikein enää lämpene.
Lvk-Matkailuyritysten toiminta	kehu	Kiitokset hienosta koskenlaskukokemuksesta ja hyvää kesää! :)
Lvk-Matkailuyritysten toiminta	ei määritelty	Hyvä kokemus, jota voisi parantaa pienillä mutta oleellisilla asioilla. Paremmilla opasteilla, suihkuilla ja aittojen osalta esim. pienillä tavaroiden säilytykseen tarkoitetuilla katoksilla. Ravintolalle erityismaininta! On harvinaista, että kala-reissulla syödään seisovasta pöydästä ja istutaan terassilla aivan kosken lähellä. Kiitos!
Muu	muu	Kiitos!)
Muu	muu	Ryhmäpäätös tulla taas 2018!
Muu	muu	Kiva ilma, sää siis suosi
Muu	muu	Paarmoja oli ihan hulluna, ne vähän häiritsi etelän ihmistä :)
Muu	muu	Paikallisella yrittäjällä erilaiset ohjeet kuin Metsähallituksella leiriytymisen luvallisuudesta.
Muu	muu	Hyvää kesää!
Muu	muu	Kiitos!
Muu	muu	Tulen muuten uusiksi!
Muu	muu	Kannatti tulla 40 v. tauon jälkeen Ruunaalle!
Muu	muu	Kiitos :)
Muu	valitus	Ruunaan luontotalon lopettaminen oli suuri virhe!
Muu	valitus	Yhdystie Nurmijärveltä Ruunaalle erittäin huono murskeen takia. Moni yrittää varmaan ajella tuota matkaa tietämättä tien kunnosta. Matkaan meni n.tunti.(27 km)
Muu	kehu	Erittäin mukava paikka! Hyvä henkilökunta!
Muu	kehu	Erittäin hyvin toimivat palvelut.
Muu	kehu	Tänne tullaan uudelleen!

Aineiston kerääjä täyttää:

numero	paikka	kävijä	haastattelija	posti	nimikirjaimet	pvm	kellonaika

Kävijätutkimus 2017

Ruunaan retkeilyalue

Täyttöohjeet:

Kävijätutkimuksella kerättävää tietoa käytetään hyväksi Ruunaan retkeilyalueen kehittämisessä. Toivomme Sinun vastaavan tämän lomakkeen jokaiseen kysymykseen huolellisesti ja pyydämme ottamaan huomioon seuraavat ohjeet:

1. Lue kysymykset huolellisesti.
2. Vastaa kysymyksiin **henkilökohtaisesti** merkitsemällä yksi rasti vastausympyrään (○). Niissä kysymyksissä, joissa on mahdollista valita useampi vaihtoehto, merkitse vastauksesi vastausruutuihin (□). Joissakin kysymyksissä pyydetään kirjoittamaan vastaus. Voit halutessasi jatkaa vastausta muualle.
3. Kysymykset koskevat **ainoastaan tämänkertaista käyntiäsi Ruunaan retkeilyalueella** (kartta 1) ja joissain kohdin myös sen **lähialueella** (kartta 2).
4. Palauta täytetty lomake aineiston kerääjälle tai ohjeissa annettuun paikkaan. Lisätietoja antaa suunnittelija Heikki Räsänen p. 0206395724 (heikki.t.rasanen@metsa.fi) tai kävijätutkimuksen tekijä Elina Paulus 0404130692.

KIITOKSET ETUKÄTEEN!

1. Milloin saavuit Ruunaan retkeilyalueelle (ks. kartta 1)?

päivämäärä _____ ja kellonaika _____

2. Kuinka kauan oleskelit tai aiot oleskella tällä käynnillä...

a. Ruunaan retkeilyalueella (ks. kartta 1)?

noin _____ vrk **tai** _____ tuntia

b. yhteensä Ruunaan retkeilyalueella tai lähialueella (Lieksan kaupungin alueella, ks. kartta 2)?

noin _____ vrk **tai** _____ tuntia

→ asun lähialueella → siirry kysymykseen 3 a.

Jos vastasit edelliseen kysymykseen (2b) **enemmän kuin 1 vrk**, niin kuinka monta kertaa olet vierailut tai suunnittelet vierailevasi Ruunaan retkeilyalueella tämän matkasi aikana?

_____ kertaa

3. Jos yövyit tai aiot yöpyä...

(muussa tapauksessa siirry kysymykseen 4)

a. Ruunaan retkeilyalueella (ks. kartta 1), niin montako yötä vietit tai vietät

- vuokramökissä tai -kämpässä _____ yötä
- asuntoautossa tai -vaunussa _____ yötä
- omassa majoitteessa (telтта tms.) _____ yötä
- laavussa _____ yötä
- muualla, missä _____ yötä

b. Ruunaan retkeilyalueen lähialueella (ks. kartta 2), niin montako yötä vietit tai vietät

- hotellissa _____ yötä
- vuokramökissä _____ yötä
- omassa mökissä _____ yötä
- asuntoautossa tai -vaunussa _____ yötä
- omassa majoitteessa (telтта tms.) _____ yötä
- ystävän tai sukulaisen luona _____ yötä
- vakituksessa asunnossa (Lieksan kaupunki)

4. Missä päin Ruunaan retkeilyaluetta (ks. kartta 1) vierailit tai suunnittelet vierailevasi tällä käynnillä?

(merkitse tarvittaessa useampi kohta)

- Paasikoski-Haapavirta
- Neitikoski
- Kattilakoski
- Murrokoski
- Siikakoski
- Neitijärvi
- Ruunaan retkeilykeskus
- Ruunaan luonnonsuojelualue
- muualla, missä? _____

5a. Millä kulkuneuvoilla matkustit kotoasi Ruunaan retkeilyalueelle?

(merkitse kaikki käyttämäsi kulkuneuvot)

- 1 henkilöauto
- 2 asuntovaunu/matkailuauto
- 3 linja-auto
- 4 tilausbussi (ryhmämatka)
- 99 muu, mikä? _____
- 5 juna
- 6 lentokone
- 7 moottoripyörä
- 25 lihasvoimin (kävellen, pyöräillen...)

5b. Mitä yllä valitsemistasi kulkuneuvoista käytit viimeksi?

Merkitse numero → _____

6. Minkälainen on seurueesi tällä käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella?

olen yksin → siirry kysymykseen 8.

seurueen koko yhteensä _____ henkilöä

(vastaaja mukaan luettuna) joista

alle 15-vuotiaita? _____ henkilöä

alle 15-vuotiaiden syntymävuodet (jos kaikki lähes saman ikäisiä, ilmoita yleisin syntymävuosi) _____

liikuntaesteisiä? _____ henkilöä

7. Mistä seurueesi pääosin koostuu tällä käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella?

(valitse parhaiten kuvaava vaihtoehto)

- oman perheen jäsenistä
- muista sukulaisista
- ystäväistä
- työtovereista
- koululuokasta
- päiväkotiryhmästä
- opiskeluryhmästä
- eläkeläisryhmästä
- ohjelmapalveluyrityksen asiakkaista
- kerhosta, yhdistyksestä tms.
- jostakin muusta, mistä? _____

8. Kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat tai olivat sinulle tällä käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella?

(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon)

(5 = erittäin tärkeää, 4 = melko tärkeää, 3 = ei kumpaakaan, 2 = ei kovin tärkeää, 1 = ei lainkaan tärkeää)

	erittäin tärkeää		ei lainkaan tärkeää		
	5	4	3	2	1
luonnon kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐
maisemat	☐	☐	☐	☐	☐
mahdollisuus olla itsekseen	☐	☐	☐	☐	☐
henkinen hyvinvointi	☐	☐	☐	☐	☐
poissa melusta ja saasteista	☐	☐	☐	☐	☐
rentoutuminen	☐	☐	☐	☐	☐
tutustuminen uusiin ihmisiin	☐	☐	☐	☐	☐
yhdessäolo oman seurueen kanssa	☐	☐	☐	☐	☐
aikaisemmat muistot	☐	☐	☐	☐	☐
alueeseen tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐
luonnosta oppiminen	☐	☐	☐	☐	☐
omien taitojen kehittäminen	☐	☐	☐	☐	☐
kuntoilu	☐	☐	☐	☐	☐
jännityksen kokeminen	☐	☐	☐	☐	☐
alueen kulttuuriperintöön tutustuminen	☐	☐	☐	☐	☐
muu, mikä _____	☐	☐	☐	☐	☐

9a. Mitä pääasiassa teit tai aiot tehdä Ruunaan retkeilyalueella tällä käynnilläsi? (merkitse tarvittaessa useampi vaihtoehto)

- 1 kävely
- 3 lenkkeily
- 4 retkeily
- 5 luonnon tarkkailu
- 6 eväsretkeily
- 7 pyöräily
- 8 kalastus
- 9 lintuharrastus
- 10 marjastus
- 11 sienestys
- 12 kasviharrastus
- 13 opetukseen liittyvä käynti
- 15 luontovalokuvaus
- 17 leirikoulu
- 18 koiran kanssa ulkoilu
- 20 telttailu tai muu leiriytyminen maastossa
- 34 vaellus (yöpyminen maastossa)
- 36 metsästys
- 54 maisemien katselu
- 55 luonnon nähtävyyksien katselu
- 56 luonnosta nauttiminen
- 60 uinti
- 63 veneily
- 64 melonta
- 65 koskenlasku
- 78 luontoleiri
- 82 luontopolkuun tutustuminen
- 84 maastopyöräily
- 86 opastettu retki
- 88 kulttuuriperintöön tutustuminen
- 105 kahvilassa tai kioskissa käynti
- 111 mökkeily
- 113 välinevuokraus
- 206 saunan vuokraus
- 218 yritysten virkistys- tai koulutuspäivät
- 999 muu, mikä? _____

9b. Mikä valitsemasi vaihtoehto oli tai on mielestäsi kaikkein tärkein tällä käynnilläsi? numero → [_____]

10a. Mitä mieltä olet käyttämäsi palveluiden, rakenteiden ja ympäristön laadusta tämänkertaisella käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella?

Vastaa jokaiseen kohtaan ja arvioi tällä käynnillä käyttämäsi palvelun tai rakenteen laatu. Mikäli et ole käyttänyt palvelua tai rakennetta tällä käynnilläsi, rasti vaihtoehto "en ole käyttänyt palvelua". (5 = erittäin hyvä, 4 = melko hyvä, 3 = keskinkertainen, 2 = melko huono, 1 = erittäin huono)

	erittäin hyvä		erittäin huono		en ole käyttänyt	
	5	4	3	2	1	
pysäköintipaikat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
tiestö	☐	☐	☐	☐	☐	☐
reittien opastetaulut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
polkureitistö	☐	☐	☐	☐	☐	☐
polkuviitoitukset	☐	☐	☐	☐	☐	☐
tulentekopaikat ja laavut	☐	☐	☐	☐	☐	☐
polttopuut tuvilla ja huolletuilla tulipaikoilla	☐	☐	☐	☐	☐	☐
yleisökäymälät alueella	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jätehuollon toteutus ja ohjeistus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
erityistarpeiden huomioon ottaminen (reittien kuljettavuus, turvallisuus, opasteet, yms.)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
vuokramökkit	☐	☐	☐	☐	☐	☐
telttailupaikat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
esitteet, kartat ja opaskirjat	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsähallituksen aluetta koskevat www - sivut (www.luuntoon.fi)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
maantienvarsien opastus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
yrityksien tuottamat palvelut (esim. kahvila-, ravintola- ja ohjelmapalvelut)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
reittien ja rakenteiden turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
yleinen turvallisuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
yleinen siisteys	☐	☐	☐	☐	☐	☐
maiseman vaihtelevuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐
jokin muu, mikä? _____	☐	☐	☐	☐	☐	☐

10b. Kuinka tyytyväinen olet kokonaisuudessaan Ruunaan retkeilyalueen palveluiden ja rakenteiden määrään?

(5= erittäin tyytyväinen, 4=melko tyytyväinen, 3=ei kumpikaan, 2=melko tyytymätön, 1=erittäin tyytymätön)

erittäin tyytyväinen 5 4 3 2 1 erittäin tyytymätön

11. Täytyivätkö tähän käyntiin Ruunaan retkeilyalueella liittyvät odotuksesi seuraavien asioiden suhteen?

(5 = erittäin hyvin, 4 = melko hyvin, 3 = keskinkertaisesti, 2 = melko huonosti, 1 = erittäin huonosti)

	erittäin hyvin		erittäin huonosti		
	5	4	3	2	1
luonnonympäristö	☐	☐	☐	☐	☐
harrastusmahdollisuudet	☐	☐	☐	☐	☐
reitit ja rakenteet	☐	☐	☐	☐	☐

12. Onko Ruunaan retkeilyalue tällä matkalla...

- matkasi ainoa tai tärkein kohde?
- yksi matkasi suunnitelluista kohteista?
Muita kohteita ovat: _____
- ennalta suunnittelemaan kohde matkan varrella?
Matkasi pääkohde/pääkohteet ovat _____

13. Rahankäyttö

Oletko käyttänyt / tuletko käyttämään rahaa tähän matkaan liittyviin erilaisiin menoihin retkeilyalueella tai sen lähialueella? (kartta1 ja 2 (Lieksan kaupunki))

- kyllä (→ vastaa alla oleviin kysymyksiin)
- en (→ siirry kysymykseen 14)

Ilmoita rastittamalla, arvioitko tässä

- henkilökohtaiset kulusi sekä osuutesi seurueen yhteisistä kuluista **VAI**
- perheen tai seurueen kokonaiskulut.

Kyseessä on matkatoimiston tai muun matkanjärjestäjän järjestämä pakettimatka, jonka hinta on _____ €
→ Ilmoita tämän lisäksi alla muut kulusi retkeilyalueella ja sen lähialueella.

Ilmoita alla (kohdat A-G), paljonko tähän matkaan liittyviä kuluja sinulla on ollut ja arviolta tulee olemaan **retkeilyalueella ja sen lähialueella**. (Kirjaa riville 0 (nolla), jos sinulla ei ole kyseiseen kohtaan kuuluvia kuluja.)

A polttoaine- ja muut huoltamo-ostokset _____ €

B paikallismatkojen kustannukset

(esim. paikalliset bussi- tai taksimatkat) _____ €

C ruoka- sekä muut vähittäiskauppaostokset _____ €

D kahvila- ja ravintolaostokset _____ €

E majoittuminen _____ €

F ohjelma- ja virkistyspalvelut (esim. opastetut retket, pääsymaksut tilaisuuksiin ja näyttelyihin) _____ €

G muut menot (esim. varusteiden ja välineiden vuokrat) _____ €

14. Kuinka usein olet käynyt Ruunaan retkeilyalueella ennen tätä käyntiä?

(vastaa kaikkiin soveltuviin kohtiin)

tämä on ensimmäinen kerta

viimeisen viiden vuoden aikana _____ kertaa

milloin ensimmäisen kerran? v. _____

milloin viimeksi? v. _____

15. Onko jokin seuraavista asioista häirinnyt Sinua tämänkertaisella käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella?

(vastaa jokaiseen vaihtoehtoon) (5 = ei lainkaan, 4 = melko vähän, 3 = keskimääräisesti, 2 = melko paljon, 1 = erittäin paljon)

	ei lainkaan			erittäin paljon	
	5	4	3	2	1
maaston kuluneisuus	☐	☐	☐	☐	☐
maaston roskaantuneisuus	☐	☐	☐	☐	☐
luonnonympäristön käsittely	☐	☐	☐	☐	☐
liiallinen kävijämäärä	☐	☐	☐	☐	☐
muiden kävijöiden käyttäytyminen	☐	☐	☐	☐	☐
alueen ulkopuolisen liikenteen melu	☐	☐	☐	☐	☐
liikenteen melu alueella	☐	☐	☐	☐	☐
jokin muu, mikä?	☐	☐	☐	☐	☐

16. Missä määrin koet tämänkertaisen käyntisi Ruunaan retkeilyalueella vaikuttaneen yleiseen terveydentilaasi ja hyvinvointiisi seuraavilla osa-alueilla?

(Vastaa jokaiseen kohtaan ja valitse se vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa tuntemuksiasi. 5 = täysin samaa mieltä, 4 = jokseenkin samaa mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 2 = jokseenkin eri mieltä, 1 = täysin eri mieltä)

	täysin samaa mieltä		täysin eri mieltä		
	5	4	3	2	1
Sosiaalinen hyvinvointini lisääntyi (esim. työkyvyn edistyminen, ihmisuhteiden lujittuminen, yksin tai yhdessä tekemisestä nauttiminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Psyykinen hyvinvointini lisääntyi (esim. tyytyväisyys elämään, mielialan kohentuminen, palautuminen henkisestä uupumuksesta, uuden oppiminen)	☐	☐	☐	☐	☐
Fyysinen hyvinvointini lisääntyi (esim. luonto-aistimuksista nauttiminen, fyysisen kunnon ylläpito, uusien taitojen omaksuminen, fyysinen hyvä olo)	☐	☐	☐	☐	☐

17. Minkä arvoiseksi arvioisit rahassa mitattuna Ruunaan retkeilyalueella kokemasi terveys- ja hyvinvointivaikutukset?

Voit esimerkiksi verrata rahallista arvoa kaupallisiin hyvinvointipalveluihin ja -tuotteisiin (kuntosalikäynti 5 €, kylpyläkäynti 2,5 tuntia 20 €, hieronta 60 min 50 €, hemmottelupäivä kylpylässä erilaisilla hoidoilla 200 €), erilaisiin kulttuuripalveluihin (elokuviissa käynti 12 €, konsertti 100 €) tai matkoihin (kotimaan matka 500 €, ulkomaanmatka 3000 €).

_____ €

18. Miten pitkän matkan olet liikkunut tai aiot liikkua omin voimin tällä käynnilläsi Ruunaan retkeilyalueella?

(voit merkitä useamman vaihtoehdon)

☐ patikoiden	yht. _____ km
☐ pyöräillen	yht. _____ km
☐ meloen	yht. _____ km
☐ soutaen	yht. _____ km
☐ muuten, miten?	yht. _____ km
- _____

19. Pysyvän asuinpaikkasi postinumero ja asuinkuntasi?

[_____] _____

20. Sukupuoli?

- mies nainen

21. Syntymävuosi?

[_____]

22. Ammatillinen koulutus? (merkitse korkein taso)

- ammattikoulu
 opistotasoinen tutkinto
 alempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ylempi yliopisto- tai korkeakoulututkinto
 ei ammatillista tutkintoa

KIITOKSIA VASTAUKSISTASI!

Mikäli haluat esittää muita ajatuksiasi, niin kirjoita niitä tähän.

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

- No 226 Vösa, R., Högmander, J., Nordström, M., Kosonen, E., Laine, J., von Numers, M. & Rönkä, M. 2017: Saaristolinnuston historia, kannankehitys ja nykytila Turun saaristossa. 310 s.
- No 227 Kurvinen, L. & Westerborn, M. 2017: Allien syyslevähdysalueiden vedenalaiset inventoinnit Porkkalassa. 45 s.

Sarja B

- No 229 Lehtonen, L. 2017: Nuuksion kansallispuiston kävijätutkimus 2015–2016. 74 s.
- No 230 Kuusisto, K., Erkkonen, J. & Ylläsjärvi, J. 2017: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston kävijätutkimus 2016. 91 s.
- No 231 Rautava, E. 2017: Teijon kansallispuiston kävijätutkimus 2015. 73 s.
- No 232 Pakkanen, A. 2017: Pyhä–Luoston kansallispuiston kävijätutkimus 2015–2016. 93 s.
- No 233 Karppinen, P. 2017: Punkaharjun ja Puruveden alueen kävijätutkimus 2016–2017. 72 s.
- No 234 Mäkyne, A. 2017: Merenkurkun saariston maailmanperintöalueen kävijätutkimus 2017. 63 s.
- No 235 Veteläinen, T. 2017: Rokuan kansallispuiston ja luonnonsuojelualueiden kävijätutkimus 2017. 70 s.
- No 236 Malinen, M., Mikkola, M. & Tuomaala, T. 2018: Aulangon luonnonsuojelualueen kävijätutkimus 2016–2017. 64 s.
- No 237 Vehkaoja, M. & Nykänen, A. 2018: Saaristomeren ja Pohjanlahden tärkeät hylkeenmetsästys- ja kalastusalueet. 40 s.
- No 238 Vehkaoja, M. & Nykänen, A. 2018: Viktiga säljaks- och fiskeområden i Skärgårdshavet och Bottniska viken. 40 s.
- No 239 Kyrönviita, M. & Tuomaala, T. 2018: Päijänteen kansallispuiston kävijätutkimus 2017. 66 s.
- No 240 Hänninen, M. 2018: Repoveden kansallispuiston kävijätutkimus 2017–2018. 87 s.
- No 241 Pellikka, J., Artell, J., Rautiainen, M. & Putaala, A. 2018: Valtion maiden kanaintulupametsästäjät. 51 s.
- No 242 Kuusisto, K. 2018: Urho Kekkosen kansallispuiston kävijätutkimus 2017. 84 s.

Sarja C

- No 164 Metsähallitus 2018: Vintilänkairan, Koitelaisen ja Pomokairan Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 75 s.
- No 165 Siira, H. & Sulkava, P. 2019: Pallas–Yllästunturin kansallispuiston luontomatkailusuunnitelma.

ISSN-L 1235-8983
ISSN (VERKKOJULKAISU) 1799-5388
ISBN 978-952-295-237-0 (PDF)
JULKAISUT.METSA.FI